

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Μ.Π.Σ.: «Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

ΤΟ ΠΑΡΑΝΟΜΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΌΠΛΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΑ 1989-2009.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΙΑΠΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ Α.Ε.Μ.: 3206Μ005

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΡ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΛΑΖΟΣ

ΜΕΛΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: ΔΡ. ΕΦΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡ. ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΑΓΓΑΝΑΣ

ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ. 1	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....σελ. 5	
ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΌΡΩΝ Κ ΟΡΙΣΜΩΝ – ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	
ΌΠΛΩΝ.....σελ. 12	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΟΠΛΩΝ ΕΝΔΟΚΡΑΤΙΚΑ ΚΑΙ	
ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΑ.....σελ. 17	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΌΠΛΩΝ ΚΑΙ Γ'	
ΚΟΣΜΟΣ.....σελ. 32	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟ «ΚΟΣΤΟΣ» ΤΩΝ ΌΠΛΩΝ.....σελ. 37	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	
ΌΠΛΩΝ.....σελ. 43	
ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....σελ. 46	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ	
ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΌΠΛΩΝ.....σελ. 48	
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....σελ. 48	
ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ - ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ	
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ.....σελ. 55	
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ	
ΌΠΛΩΝ.....σελ. 62	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΌΠΛΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ (ΟΜΚ): ΧΗΜΙΚΑ,	
ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΑ	
ΌΠΛΑ.....σελ. 68	
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΟΜΚ.....σελ. 73	

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....σελ. 76

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ. 81

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....σελ. 84

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....σελ. 88

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ.....

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Η συνεχώς αυξανόμενη διασπορά των όπλων παγκοσμίως, αλλά και η ευκολία πλέον πρόσβασης σε αυτά, καθιστούν το φαινόμενο αυτό ανεξέλεγκτο και ανησυχητικό χρήζοντας άμεσης διεθνούς και διεθνικής συνεργασίας προκειμένου να αντιμετωπιστεί.

Στη παρούσα μελέτη γίνεται μια προσπάθεια γενικής προσέγγισης του φαινομένου του παράνομου εμπορίου όπλων τα τελευταία είκοσι χρόνια, από το 1989 έως σήμερα το 2009. Τα έξι πρώτα κεφάλαια είναι αφιερωμένα στα λεγόμενα «συμβατικά όπλα», ενώ στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα «όπλα μαζικής καταστροφής». Ο διαχωρισμός γίνεται για καθαρά πρακτικούς λόγους καθώς είναι δύο εντελώς διαφορετικές κατηγορίες όπλων με διαφορετικό τρόπο λειτουργίας και διαφορετικού μεγέθους θνησιμότητα. Η ανισομέρεια στην ανάπτυξη εξυπηρετεί καθαρά προσωπική επιλογή, καθώς η βλαπτικότητα των όπλων μαζικής καταστροφής είναι ήδη παγκοσμίως γνωστά και παραδεκτά, ενώ η καταστρεπτικότητα των συμβατικών όπλων, και μάλιστα των όπλων μικρού διαμετρήματος, αγνοείται ακόμα σε σημαντικό βαθμό. Ακόμα, οι διεθνείς συμβάσεις και οι επίσημοι οργανισμοί ασχολούνται κυρίως με τις συνέπειες και τον αφοπλισμό των όπλων μαζικής καταστροφής, ενώ μόνο τα τελευταία χρόνια φαίνεται να αυξάνει το ενδιαφέρον για τα «νέα όπλα μαζικής καταστροφής», τα μικρά όπλα, κι αυτό κάτω από την πίεση και συνεχή ενημέρωση των ΜΚΟ.

Στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 λοιπόν γίνεται μια μικρή *ιστορική ανασκόπηση* της κλιμάκωσης του φαινομένου και αποσαφηνίζεται η αλλαγή της μορφής του εμπορίου όπλων, η οποία οφείλεται στη διάλυση του έντονου ανταγωνισμού

μεταξύ Ρωσίας και ΗΠΑ με τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου και στη γενικότερη μεταβολή του παγκοσμίου περιβάλλοντος ασφάλειας, πράγμα το οποίο έδωσε την ευκαιρία ανόδου σε νέες μορφές εσωτερικών πλέον και όχι διακρατικών συγκρούσεων, οι οποίες επηρέασαν το εμπόριο όπλων και ποιοτικά και ποσοτικά.

Συγχρόνως, στη δεύτερη ενότητα του κεφαλαίου γίνεται προσπάθεια *διευκρίνησης* κάποιων *όρων* και δίνονται *ορισμοί* εννοιών που αναλύονται στο κύριο μέρος της εργασίας.

Στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 παρακολουθούμε *πώς γίνεται το εμπόριο όπλων ενδοκρατικά και διακρατικά* από τα αρχικά στάδια παρουσίασης και προώθησης των νέων οπλικών συστημάτων – το οποίο εμπίπτει και στο νόμιμο κομμάτι του φαινομένου – μέχρι και την εκτροπή τους στην παράνομη αγορά. Βλέπουμε πως μέχρι την εκτροπή τους, τα όπλα ξεκινάνε από νόμιμα συνήθως κανάλια αγοραπωλησίας μέχρι που καταλήγουν σε «απαγορευμένους προορισμούς» συχνά με την αρωγή «μεσιτών» που διαμεσολαβούν ανάμεσα στον εξαγωγέα – παραγωγό και στον εισαγωγέα – τελικό αποδέκτη.

Στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 αναφέρεται η αλληλεξάρτηση σχέσεων ανάμεσα στις *βιομηχανίες όπλων*, τις *κυβερνήσεις* και στους αποδέκτες των παράνομων φορτίων, οι οποίοι είναι συνήθως οι *χώρες του Τρίτου Κόσμου*. Βλέπουμε τα οικονομικά κίνητρα των βιομηχανιών και τα πολιτικά παιχνίδια των κυβερνήσεων που επιδίδονται σε μυστικούς εξοπλισμούς για την προώθηση των πολιτικών και εμπορικών συμφερόντων τους, που είναι και τα κύρια χαρακτηριστικά του εμπορίου όπλων.

Στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 αναλύεται το «κόστος» των όπλων , οι άμεσες και έμμεσες συνέπειες που έχει η ανεξέλεγκτη κυκλοφορία των όπλων – νόμιμων και παράνομων – κυρίως στις χώρες του Τρίτου Κόσμου που πλήττονται από εμφύλιες συγκρούσεις και ουσιαστικά πληρώνουν το τίμημα του αίματος και της φτώχειας που προκαλούνται από τα όπλα.

Στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 παρατίθενται τα κέρδη από το εμπόριο όπλων – νόμιμο και παράνομο – το οποίο έχει εξελιχθεί σε μια από τις πλέον επικερδής επιχειρήσεις, ενώ στη δεύτερη ενότητα βλέπουμε πως συχνά το παράνομο εμπόριο όπλων χρησιμοποιεί τα ίδια κανάλια διακίνησης με άλλες παράλληλες δραστηριότητες της μαύρης αγοράς. Επίσης βλέπουμε την αλληλεξάρτηση των εμπορεύσιμων στη μαύρη αγορά ειδών, καθώς είναι δυνατό τα ίδια δίκτυα να διακινούν ταυτόχρονα παράνομα όπλα, ναρκωτικά, πολύτιμους λίθους και ανθρώπους, ενώ συχνά τα δίκτυα αυτά λειτουργούν συμπληρωματικά, καθώς είναι δυνατό να ανταλλάσσονται ναρκωτικά ή διαμάντια για όπλα και πυρομαχικά.

Στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 αναφέρονται κάποιες στρατηγικές αντιμετώπισης της παράνομης εμπορίας και διακίνησης όπλων, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν υπηρεσίες, όπως η ATF, οι οποίες έχουν ως στόχο την ανίχνευση και ανάκτηση των παράνομων όπλων αλλά και τον εντοπισμό και τη σύλληψη των διακινητών και εμπόρων και την ισχύουσα νομοθεσία καθώς και τις προσπάθειες για βελτίωση και εξέλιξη των ισχυόντων νόμων είτε σε εθνικό είτε σε διεθνές επίπεδο. Για αυτόν το σκοπό αναφέρονται και διακρατικές συμφωνίες και προσπάθειες διακρατικής συνεργασίας είτε σε τοπικό επίπεδο (EU, OAS, OAU) είτε σε διεθνές επίπεδο (EU).

Τέλος, στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια παράθεση των ενεργειών που αποσκοπούν στον περιορισμό της κυκλοφορίας και της παράνομης διακίνησης των όπλων έως τον σταδιακό αφοπλισμό.

Στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 γίνεται ξεχωριστή και συνοπτική αναφορά στα όπλα μαζικής καταστροφής. Κάτω από αυτόν τον όρο συναντούμε τα πυρηνικά, τα βιολογικά και τα χημικά όπλα. Εδώ αναλύονται και οι συνέπειές τους και παρατίθενται κάποιες από τις προσπάθειες – σε τοπικό και διεθνές επίπεδο – για τον σταδιακό αφοπλισμό.

Στον ΕΠΙΛΟΓΟ γίνεται μια προσπάθεια συνοπτικής παρουσίασης των συμπερασμάτων που απορρέουν από την παράθεση των γεγονότων, αλλά και προτάσεων που θα συνέβαλαν πιθανά στην αντιμετώπιση του φαινομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Το εμπόριο όπλων αποτελεί μια παγκόσμια και ιδιαίτερα επικερδή επιχείρηση από την οποία ακόμη και οι πιο «ασήμαντοι» των πρωταγωνιστών κερδίζουν.¹ Αν και η ζήτηση έχει αλλάξει μορφή και από τον βαρύ εξοπλισμό έχουμε περάσει στη ζήτηση των μικρών και εύκολα μεταφερόμενων όπλων, οι εισαγωγές – και κατά συνέπεια και εξαγωγές – όπλων συνεχώς αυξάνουν και τα κέρδη, αλλά και οι απώλειες πολλαπλασιάζονται με ρυθμούς γεωμετρικούς.

Εφόσον λοιπόν έχει αλλάξει η ζήτηση για οπλισμό, άλλαξε και το εμπόριο όπλων μορφή, με τις εισαγωγές βαρέως οπλισμού συνεχώς να μειώνονται και με τα νέα μοτίβα εξοπλισμών που αφορούν κυρίως τα όπλα μικρού διαμετρήματος και ελαφρύ οπλισμού συνεχώς να αυξάνονται.²

Αυτή η αλλαγή στη ζήτηση των εξοπλισμών διαμορφώθηκε μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου και τη διάλυση των ισχυρών κομμουνιστικών κρατών – και κυρίως της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, η σύγκρουση της οποίας με τις Η.Π.Α. διαμόρφωσε και καθοδηγούσε τα εξοπλιστικά προγράμματα και τη στρατιωτική πολιτική των χωρών του Τρίτου Κόσμου. Συγκεκριμένα, οι στόχοι των ενδιαφερομένων πλευρών μέχρι τότε ήταν: από την πλευρά των δύο υπερδυνάμεων η σφυρηλάτηση στενών και ισχυρών στρατιωτικών

¹ Sullivan, R.E, “Burgeoning Small Arms Trade Has High Profits and Losses” , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009, από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

² Klare, M., “An avalanche of guns: light weapons trafficking and armed conflict in the post – Cold War era” , κεφ.3, στο: Kaldor, M. & Vashee, B., (Eds) (1997), “Restructuring the global military sector: New Wars”, United Nations University, London – Herndon, σσ. 56 και Sullivan, R.E, “Burgeoning Small Arms Trade Has High Profits and Losses” , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009, από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

σχέσεων με τις ανερχόμενες δυνάμεις του Τρίτου Κόσμου, και ως συμμάχων και για την τοποθέτηση αμυντικών και επιθετικών οπλικών συστημάτων σε στρατηγικά σημεία χρήσιμα σε περίπτωση ξεσπάσματος πολέμου, και από την πλευρά των χωρών του Τρίτου Κόσμου η απόκτηση σύγχρονων στρατηγικών όπλων, όπως εκείνα τα οποία διέθεταν οι μεγάλες δυνάμεις στα οπλοστάσιά τους προς εξισορρόπηση της κατοχής όπλων γειτονικών εχθρικών χωρών και αύξησης του αισθήματος ασφάλειας.³

Μετά τη λήξη του Ψυχρού πολέμου, επήλθε μια σημαντική αλλαγή λοιπόν στο παγκόσμιο περιβάλλον ασφάλειας. Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ Washington και Μόσχας δεν υφίστατο πλέον και η απειλή γενικευμένου πολέμου μεταξύ των κρατών απέρχεται, δίνοντας την ευκαιρία σε καταπιεσμένες εθνικές, θρησκευτικές ομάδες ή φυλές να διεκδικήσουν μερίδιο εξουσίας στη νέα τάξη πραγμάτων. Έτσι προέκυψαν νέες μορφές συγκρούσεων ανάμεσα σε ομάδες μέσα στην επικράτεια ενός κράτους, που λόγω σύγκρουσης συμφερόντων – έλεγχος της περιοχής και αναδιανομή της εξουσίας – μάχονται μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να εισάγονται σημαντικής αξίας όπλα για την προστασία της κυβέρνησης από τους εσωτερικούς εχθρούς και από την πλευρά τους οι αυτονομιστικές, εξτρεμιστικές ομάδες να στρέφονται για την υλοποίηση του αγώνα τους επίσης στην αγορά μεγάλων ποσοτήτων όπλων τα οποία συχνά αποκτώνται από διασυνδέσεις με τη μαύρη αγορά.⁴

³ Klare, M., "An avalanche of guns: light weapons trafficking and armed conflict in the post – Cold War era", κεφ.3, στο: Kaldor, M. & Vashee, B., (Eds) (1997), "Restructuring the global military sector: New Wars", United Nations University, London – Herndon, σσ. 56 - 59.

⁴ Klare, M., "An avalanche of guns: light weapons trafficking and armed conflict in the post – Cold War era", κεφ.3, στο: Kaldor, M. & Vashee, B., (Eds) (1997), "Restructuring the global military sector: New Wars", United Nations University, London – Herndon, σσ. 56 - 59.

Μάλιστα από το σύνολο των 82 συγκρούσεων που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια του 1989 – 1992, μόνο οι 4 αφορούσαν την κλασική μορφή διακρατικής σύγκρουσης!⁵

Καθώς λοιπόν επήλθαν αλλαγές στο παγκόσμιο περιβάλλον ασφάλειας, άλλαξε και η ζήτηση στα εξοπλιστικά προγράμματα και αυτό γιατί η εσωτερική άμυνα ενός κράτους απαιτεί ελαφρύ οπλισμό και άρα εισαγωγή μικρών και ελαφρών όπλων, όπως τα πιστόλια και οι καραμπίνες, ενώ αντίθετα η άμυνα ενός κράτους απέναντι σε άλλο κράτος απαιτεί βαρύ και εξειδικευμένο οπλισμό όπως μαχητικά αεροσκάφη, τεθωρακισμένα οχήματα, πυραυλικά συστήματα κ.ά.⁶

Η διάδοση των όπλων μικρού διαμετρήματος οφείλεται και στην αλλαγή του παγκόσμιου κλίματος ασφάλειας και στην εμφάνιση των νέων μορφών συγκρούσεων, αλλά και σε έναν μακροσκελή κατάλογο πλεονεκτημάτων τα οποία αυτά διαθέτουν και προσφέρουν στους χρήστες τους. Τα όπλα αυτά είναι μικρά και ελαφρά και άρα μεταφέρονται εύκολα από ένα άτομο – αυτό σημαίνει ότι σαφώς μεταφέρονται και πιο εύκολα στον προορισμό τους από τα κυκλώματα παράνομης διακίνησης, είναι πολύ πιο φθηνά, εύκολα προσβάσιμα καθώς υπάρχουν πολλά πλεονάζοντα αποθέματα στα κρατικά οπλοστάσια ανά τον κόσμο, δε φθείρονται εύκολα⁷ και δε χρειάζονται εξειδικευμένη γνώση για να τα χειριστεί κάποιος, σε αντίθεση με τον βαρύ οπλισμό ο οποίος συχνά απαιτεί εξειδικευμένες

⁵ Klare, M., “An avalanche of guns: light weapons trafficking and armed conflict in the post – Cold War era”, κεφ.3, στο: Kaldor, M. & Vashee, B., (Eds) (1997), “Restructuring the global military sector: New Wars”, United Nations University, London – Herndon, σσ. 56 - 59.

⁶ Klare, M., “An avalanche of guns: light weapons trafficking and armed conflict in the post – Cold War era”, κεφ.3, στο: Kaldor, M. & Vashee, B., (Eds) (1997), “Restructuring the global military sector: New Wars”, United Nations University, London – Herndon, σσ. 56 - 59.

⁷ Hartung, W.D., “The New Business of War: Small Arms and the Proliferation of Conflict”, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx στις 23/9/2009.

εγκαταστάσεις και συντήρηση τα οποία παρέχοντα από επαγγελματικές στρατιωτικές ομάδες με επαρκή τεχνική εμπειρία.⁸

Χάρη σε αυτά τα χαρακτηριστικά τους τα όπλα αυτά είναι ιδιαίτερα δημοφιλή και χρησιμοποιούνται και από επίσημους στρατούς και κυβερνήσεις – νόμιμες ή παράνομες – αλλά και από εξτρεμιστικές παραστρατιωτικές οργανώσεις, τρομοκρατικές ομάδες, αυτονομιστικές και επαναστατικές ομάδες, εγκληματικές οργανώσεις.⁹

Τα ίδια τα πλεονεκτήματα όμως των όπλων αυτών που τα καθιστούν τόσο δημοφιλή είναι και τα μεγαλύτερα μειονεκτήματά τους καθώς είναι η αιτία για το θάνατο, τον ακρωτηριασμό, το βιασμό και τα βασανιστήρια χιλιάδων ανθρώπων ανά τον κόσμο καθημερινά καθιστώντας τα, τα νέα όπλα μαζικής καταστροφής. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Διεθνούς Αμνηστίας:¹⁰

- Η αξία των εγκεκριμένων εξαγωγών όπλων παγκοσμίως ανέρχεται σε 21 δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο.
- Στον κόσμο υπάρχουν 639 εκατομμύρια όπλα μικρού διαμετρήματος, δηλαδή ένα για κάθε δέκα ανθρώπους, και παράγονται από περισσότερες από 1.000 εταιρείες σε τουλάχιστον 98 χώρες.
- Κάθε χρόνο παράγονται οκτώ εκατομμύρια νέα όπλα μικρού διαμετρήματος.

⁸ Klare, M., “An avalanche of guns: light weapons trafficking and armed conflict in the post – Cold War era”, κεφ.3, στο: Kaldor, M. & Vashee, B., (Eds) (1997), “Restructuring the global military sector: New Wars”, United Nations University, London – Herndon, σσ. 56 - 59.

⁹ Klare, M., “An avalanche of guns: light weapons trafficking and armed conflict in the post – Cold War era”, κεφ.3, στο: Kaldor, M. & Vashee, B., (Eds) (1997), “Restructuring the global military sector: New Wars”, United Nations University, London – Herndon, σσ. 56 - 59.

¹⁰ www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/facts.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

- Κάθε χρόνο παράγονται 16 δισεκατομμύρια τεμάχια πυρομαχικών - περισσότερες από δύο νέες σφαίρες για κάθε άνδρα, γυναίκα και παιδί στον πλανήτη.
- Σχεδόν το 60% των όπλων μικρού διαμετρήματος βρίσκονται σε χέρια πολιτών (και όχι στρατιωτικών).
- Στην Τανζανία υπάρχουν 69.840 όπλα σε νόμιμη κατοχή με άδεια σε χέρια ιδιωτών, ενώ το σύνολο των όπλων σε χέρια ιδιωτών υπολογίζεται από 500.000 μέχρι 1 εκατομμύριο!¹¹
- Εκτιμάται ότι το 80-90% του συνόλου των παράνομων όπλων μικρού διαμετρήματος έχει ως αφετηρία το εμπόριο με κρατική έγκριση.

Κατά την Έρευνα για τα Όπλα Μικρού Διαμετρήματος (Small Arms Survey) του 2006 υπολογίζεται ότι υπάρχουν 200 εκατ. σύγχρονα πυροβόλα όπλα στα χέρια ένοπλων κυβερνητικών ομάδων ανά τον κόσμο, όμως μόνο 16.360.000 ή το 8% από αυτά τα 200 εκατομμύρια έχουν γίνει δημοσίως παραδεκτά. Τα AK-47 (πιο γνωστά ως «Καλάσνικοφ») αποτελούν το μεγαλύτερο μερίδιο των παγκοσμίως καταγεγραμμένων στρατιωτικών πυροβόλων όπλων, αριθμώντας συνολική παραγωγή από το 1947 70-100 εκατομμύρια τεμάχια.¹²

Η Έρευνα για τα Όπλα Μικρού Διαμετρήματος διενεργείται και δημοσιεύεται κάθε χρόνο από μια ομάδα ερευνητών στην Ελβετία και συγκεκριμένα στη Γενεύη, με τη βοήθεια ενός διεθνούς δικτύου ερευνητών. Νομοθέτες, διπλωμάτες και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αξιολογούν το έργο της σχετικά με την έρευνα και την ενημέρωση κοινού και κυβερνήσεων για

¹¹ "Tanzania", όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα:

www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

¹² www.commondreams.org/headlines06/0629_06.htm , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

ζητήματα τα οποία αφορούν τα ελαφρά όπλα, την ένοπλη βία και τις στρατηγικές μείωσής της ως ζωτικής σημασίας.¹³

Οι ΗΠΑ λοιπόν κατά την Έρευνα αποτελούν τον μεγαλύτερο επίσημο εξαγωγέα και εισαγωγέα όπλων μικρού διαμετρήματος και ελαφρύ οπλισμού, έχοντας εξάγει όπλα αξίας 370 εκατομμυρίων δολαρίων μόνο για το έτος 2003 και έχοντας εισάγει όπλα αξίας 623 εκατομμυρίων δολαρίων. Μάλιστα οι ΗΠΑ είναι ο κύριος αποδέκτης εξαγωγών των 20 από τις 26 χώρες που αποτελούν σημαντικούς εξαγωγείς όπλων και που συμμετέχουν στην έρευνα.¹⁴

Ο κανόνας που ισχύει για τα επίσημα στοιχεία εισαγωγών και εξαγωγών (όταν φυσικά αυτά υπάρχουν) είναι ότι αφορούν συνήθως μόνο ένα μικρό ποσό του συνόλου των συνδιαλλαγών, καθώς είθισται οι κυβερνήσεις να μην αποκαλύπτουν όλα τα στοιχεία. Αυτό συμβαίνει είτε γιατί οι κυβερνήσεις αυτές με τη συμμετοχή τους στα δίκτυα παράνομης διακίνησης συμβάλλουν καθοριστικά στην εξάπλωση του λαθρεμπορίου είτε γιατί δεν έχουν οργανωμένες υπηρεσίες, συστήματα και νόμους καταγραφής των όπλων και πυρομαχικών τα οποία εξάγουν ή εισάγουν. Για παράδειγμα η Ρωσία αναφέρει επίσημα εξαγωγές ύψους 40 εκατομμυρίων δολαρίων, ενώ υπολογίζεται ότι οι πραγματικές εξαγωγές αγγίζουν το ποσό των 431,8 εκατομμυρίων δολαρίων (για το έτος 2003).¹⁵

Το «Βαρόμετρο Διαφάνειας» για το Εμπόριο Όπλων Μικρού Διαμετρήματος (Small Arms Trade “Transparency Barometre”) του 2006 αναφέρει τους κύριους εξαγωγείς όπλων και οπλικών συστημάτων και παραθέτει βαθμολογία αναφορικά με το επίπεδο διαφάνειας, ανάλογα με τις

¹³ The Small Arms Survey 2009: Shadows of War , όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009 από την ιστοσελίδα: www.smallarmssurvey.org.

¹⁴ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

¹⁵ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm, , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

αναφορές και τα στατιστικά στοιχεία τα οποία εκείνες παραχωρούν προς δημοσίευση και αξιοποίηση στη «Βάση Στατιστικών Δεδομένων για το Εμπόριο» του ΟΗΕ (United Nations Commodity Trade Statistics Database - U.N. Comtrade).¹⁶

Σύμφωνα με τις βαθμολογίες τις οποίες παραθέτει το Βαρόμετρο, οι ΗΠΑ και η Γερμανία είναι οι χώρες με το υψηλότερο επίπεδο διαφάνειας: 20,5 και 19 αντίστοιχα, με υψηλότερο δυνατό το 25. Στην άλλη άκρη βρίσκονται η Βόρειος Κορέα, το Ισραήλ και το Ιράν με το κατώτερο δυνατό όριο, το μηδέν, το οποίο σημαίνει ότι δεν παρέχουν καθόλου στοιχεία για το εμπόριο όπλων στη Βάση Δεδομένων του ΟΗΕ.¹⁷

Το «Βαρόμετρο» του 2009 τοποθετεί αναφορικά με τη διαφάνεια στην εξαγωγή μικρών όπλων την Ελβετία, τη Μεγάλη Βρετανία, την Ολλανδία, τη Σερβία και τις Η.Π.Α. ψηλότερα στην κλίμακα, ενώ χαμηλότερα τοποθετεί το Ιράν και τη Βόρειο Κορέα.¹⁸

Κάποιες χώρες λοιπόν επιλέγουν και διατηρούν τις πληροφορίες εισαγωγών και εξαγωγών απόρρητες. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο κατά προσέγγιση υπολογισμός των δεδομένων γίνεται από τα στοιχεία των χωρών που εισάγουν από τις χώρες αυτές ή εισάγουν σε αυτές. Έπεται λοιπόν πως όσο πιο υψηλά αξιολογείται η χώρα εισαγωγέας ή εξαγωγέας στο Βαρόμετρο, τόσο πιο κοντά στην πραγματικότητα τα στοιχεία της χώρας που αρνείται να δημοσιεύσει τα στοιχεία της.¹⁹

¹⁶ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

¹⁷ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

¹⁸ www.smallarmssurvey.org/files/portal/issueareas/transfers/transfers_pdf/barometer/Barometer-2009.pdf, , όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

¹⁹ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

Στη χώρα μας τώρα, η οποία αποτελεί κόμβο διακίνησης της ανατολικής Μεσογείου και των Βαλκανίων, λαθραία όπλα περνάνε μέσω των βόρειων συνόρων κυρίως μέσω Αλβανίας και νότια μέσω της Κρήτης. Χαρακτηριστικά σε δημοσίευμα της «Καθημερινής» αναφέρεται ότι τον Μάρτιο 2009 κατασχέθηκαν από την ΕΛ.ΑΣ. 98 όπλα, 45 πιστόλια, 10 περιστροφά και 9 αυτόματα.²⁰

Το μεγαλύτερο ίσως πρόβλημα στη χώρα μας εμφανίζεται στην περιοχή της Κρήτης, οι κάτοικοι της οποίας με τη χαρακτηριστική και ιδιαίτερη σχέση που έχουν αναπτύξει με τα όπλα, διαθέτει αριθμό – ρεκόρ οπλοκατοχής στη χώρα μετά το λεκανοπέδιο Αττικής. Το 2005 νόμιμα κατείχαν όπλο 4.500 άτομα και μάλιστα από αυτούς οι μισοί έχουν στην κατοχή τους περισσότερα από ένα όπλα. Σύμφωνα με την εκτίμηση των αρχών σε κάθε όπλο το οποίο είναι δηλωμένο στις αρχές αντιστοιχούν πολλαπλάσια παράνομα.²¹ Μάλιστα πηγές υπολογίζουν ότι στο νησί κυκλοφορούν παράνομα πάνω από 800.000 όπλα, καθιστώντας την αγορά της Κρήτης από τις πλέον κερδοφόρες στην εμπορία όπλων και πυρομαχικών στην Ελλάδα.²²

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΌΡΩΝ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΩΝ - ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΌΠΛΩΝ

Πριν ξεκινήσουμε την ανάλυση του κυρίως μέρους της μελέτης, καλό θα ήταν να επιχειρήσουμε την αποσαφήνιση κάποιων όρων – κλειδιών για

²⁰ www.kathimerini.gr, όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

²¹ www.pare-dose.net/blog/?p=38, , όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

²² www.kathimerini.gr, όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

τους οποίους γίνεται αναφορά και μάλιστα συχνά και κάποιων βασικών κατηγοριών όπλων στα οποία θα αναφερθούμε.

Εμπόριο όπλων: Πρόκειται για το εμπόριο στρατιωτικών προϊόντων και υπηρεσιών σε στρατιωτικούς πελάτες, συμπεριλαμβανομένων και των πωλήσεων για την κάλυψη εγχώριων αναγκών αλλά και για εξαγωγή. Με τον όρο στρατιωτικά προϊόντα και υπηρεσίες εννοούμε εκείνα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τα οποία έχουν σχεδιαστεί ειδικά για στρατιωτικούς σκοπούς και τις τεχνολογίες που σχετίζονται με αυτά τα προϊόντα και τις υπηρεσίες. Δεν περιλαμβάνονται οι πωλήσεις αγαθών γενικής χρήσης, όπως είναι τα καύσιμα, οι στολές, οι υπολογιστές κλπ, ενώ περιλαμβάνονται όλα τα έσοδα που σχετίζονται με στρατιωτικό εξοπλισμό, όχι μόνο για την κατασκευή όπλων και πυρομαχικών, αλλά και για τον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης, της συντήρησης και της επιδιόρθωσης του εξοπλισμού.²³

Παράνομη διακίνηση στη «μαύρη αγορά» : «Κατά ξεκάθαρη παράβαση των εθνικών και διεθνών νόμων και χωρίς επίσημη κυβερνητική συναίνεση ή έλεγχο, αυτού του είδους η διακίνηση είναι δυνατό να εμπλέκει και διεφθαρμένους αξιωματούχους της κυβέρνησης, οι οποίοι δρουν προς ίδιον όφελος».²⁴

Παράνομη διακίνηση στη «γκρίζα αγορά» : Σε αυτό το εμπόριο συμμετέχουν «Κυβερνήσεις, οι υπηρεσίες τους ή άτομα τα οποία

²³ www.sipri.org , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

²⁴ [Small Arms Survey 2001](http://www.smallarmssurvey.org/publications/yb_2001.htm), p. 167, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα www.fas.org , στις 29/7/2009 και www.smallarmssurvey.org/publications/yb_2001.htm .

εκμεταλλεύονται «παράθυρα» στο νόμο ή εσκεμμένα παρακάμπτουν τους εθνικούς ή διεθνείς νόμους ή πολιτικές». ²⁵

Νόμιμη διακίνηση : «Αυτή λαμβάνει χώρα είτε με την ενεργή είτε με παθητική εμπλοκή των κυβερνήσεων ή των εξουσιοδοτημένων υπηρεσιών τους και σε συμφωνία και με τους εθνικούς και με τους διεθνείς νόμους» ²⁶

Οργανωμένο έγκλημα: Με τον όρο αυτό νοούνται οι δραστηριότητες των ομάδων εκείνων, οι οποίες πρωτίστως εμπλέκονται σε εγχώριες εγκληματικές δραστηριότητες με σκοπό το κέρδος. ²⁷ Τα βασικά χαρακτηριστικά των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος είναι: α) αποτελούνται από τρία ή περισσότερα πρόσωπα, β) επιδιώκουν τη διάπραξη συγκεκριμένων κακουργημάτων, , τα οποία αναγράφονται ρητά στο Νόμο, γ) έχει διαρκή δράση και δ) Είναι δομημένη. ²⁸ Οι ομάδες αυτές πλέον δρουν σε παγκόσμιο επίπεδο εκμεταλλευόμενες το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου και της οικονομίας καθώς και τις ευκολίες που παρέχονται από την εξέλιξη της τεχνολογίας στον τομέα των μεταφορών και της επικοινωνίας, αλλά και από την εξασφάλιση μυστικότητας και εχεμύθειας τα οποία παρέχουν τα διεθνή χρηματοπιστωτικά καθεστώτα των επιχειρήσεων και των τραπεζών. ²⁹

²⁵ [Small Arms Survey 2001](http://www.smallarmsurvey.org/publications/yb_2001.htm), p. 167 όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα www.fas.org , στις 29/7/2009 και www.smallarmssurvey.org/publications/yb_2001.htm .

²⁶ [Small Arms Survey 2001](http://www.smallarmsurvey.org/publications/yb_2001.htm), p. 167 όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα www.fas.org , στις 29/7/2009 και www.smallarmssurvey.org/publications/yb_2001.htm .

²⁷ Bassiouni, C., “Organized Crime and new wars”, κεφ.2 στο: Kaldor, M. & Vashee, B. (Eds) (1997), “Restructuring the global military sector: New Wars”, United Nations University, London – Herndon.

²⁸ www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=93&Itemid=85&lang= ,όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

²⁹ www.cdi.org/pdfs/terrorismshadows-stohl.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

Ελαφρύς οπλισμός ή ελαφρά όπλα (light weapons) : Εδώ συμπεριλαμβάνονται: βαριά πολυβόλα ´ στρατηγικοί εκτοξευτήρες οβίδων ´ μεταφερόμενα αντιαεροπορικά συστήματα ´ μεταφερόμενα αντιαρματικά συστήματα, τυφέκια χωρίς ανάκρουση ´ μεταφερόμενοι εκτοξευτήρες αντιαρματικών πυραύλων και πυραυλικών συστημάτων ´ μεταφερόμενοι εκτοξευτήρες αντιαεροπορικών συστημάτων ´ ολμοβόλα διαμετρήματος μικρότερου των 100 χιλιοστών.³⁰

Όπλα μικρού διαμετρήματος : Με τον όρο αυτόν εννοούμε τα περίστροφα και πιστόλια ´ τυφέκια και караμπίνες ´ αυτόματα όπλα ´ τυφέκια εφόδου ´ ελαφρά πολυβόλα.³¹

Πυρομαχικά : Εδώ συναντούμε φυσίγγια για ελαφρύ οπλισμό ´ οβίδες και βλήματα για μικρού διαμετρήματος όπλα ´ μεταφερόμενα κοντέινερ με πυραύλους ή οβίδες για αντιαεροπορικά και αντιαρματικά συστήματα ´ χειροβομβίδες κατά τεθωρακισμένων αλλά και ανθρώπων ´ νάρκες.³²

Συμβατικά όπλα: Εδώ συγκαταλέγονται τα όπλα μικρού διαμετρήματος και τα ελαφρά όπλα, τα πυρομαχικά, οι νάρκες.³³

³⁰ www.fas.org/asmp/campaigns/smallarms/UN_A_52_298.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

³¹ www.fas.org/asmp/campaigns/smallarms/UN_A_52_298.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

³² www.fas.org/asmp/campaigns/smallarms/UN_A_52_298.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

³³ www.un.org , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

Όπλα μαζικής καταστροφής: Εδώ συγκαταλέγονται τα πυρηνικά, τα βιολογικά, τα χημικά όπλα και τα πυραυλικά συστήματα τα οποία προκαλούν μαζικές απώλειες με μία και μόνο ρίψη.³⁴

Πυρηνικά όπλα: Ιδιαίτερα επιβλαβή και θανατηφόρα όπλα τα οποία με την έκρηξη απελευθερώνουν ραδιενέργεια. Η ραδιενέργεια απορροφάται άμεσα από τους ζωντανούς ιστούς και εάν δεν επιφέρει άμεσο θάνατο, προκαλεί μεταλλάξεις και αλλοιώσεις στο γενετικό υλικό όλων των έμβιων όντων., ενώ περνάει εύκολα στην τροφική αλυσίδα και με αυτόν τον τρόπο επηρεάζει άμεσα τους οργανισμούς ακόμα και αν δεν έχουν εκτεθεί οι ίδιοι άμεσα σε ραδιενέργεια.³⁵

Χημικά όπλα: Περιλαμβάνουν και διασπείρουν επιβλαβείς και τοξικές χημικές ουσίες είτε άμεσα στους οργανισμούς οπότε μιλάμε για χημικό πόλεμο³⁶ είτε στο βιολογικό περιβάλλον μιας χώρας καταστρέφοντας βλάστηση και πανίδα, οπότε μιλάμε πλέον για οικολογικό πόλεμο.³⁷

Βιολογικά όπλα: Όπλα τα οποία περικλείουν και διασπείρουν βακτήρια, ιούς και μικρόβια διαδίδοντας θανατηφόρες ασθένειες και προκαλώντας μαζικές απώλειες. Μιλούμε για βιολογικό πόλεμο όταν απευθύνεται σε έμβιους οργανισμούς και για οικολογικό - γενετικό πόλεμο όταν στοχεύει στην καταστροφή του βιολογικού περιβάλλοντος και των πόρων μιας χώρας.³⁸

³⁴ www.un.org , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

³⁵ Ράπτης, Ν. (1986), «Ο εφιάλτης των Πυρηνικών», εκδ. Καρρέ, Αθήνα.

³⁶ el.wikipedia.org/wiki/Χημικά_όπλα , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

³⁷ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

³⁸ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΌΠΛΩΝ ΕΝΔΟΚΡΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΑ.

Προτού ξεκινήσει η διαδικασία πώλησης ενός οπλικού συστήματος πρέπει αυτό να γίνει γνωστό στους ενδιαφερόμενους και να προωθηθεί ως απολύτως απαραίτητο για τα κρατικά οπλοστάσια. Αυτή τη διαδικασία θα δούμε αρχικά και μετά θα παρακολουθήσουμε τους πιθανούς τρόπους με τους οποίους τα όπλα δρομολογούνται στη μαύρη αγορά.

A. Η διαδικασία παρουσίασης – προώθησης και αγοραπωλησίας ενός οπλικού συστήματος χωρίζεται σε πέντε φάσεις: ³⁹

Πρώτη φάση: Οι αμυντικές βιομηχανίες γνωστοποιούν μέσω του ειδικού Τύπου αλλά και των αντιπροσώπων τους σε ολόκληρο τον κόσμο κάθε νέο προϊόν που παράγουν. Το νέο προϊόν γίνεται εγκαίρως γνωστό στα Γενικά Επιτελεία και οι εδώ αντιπρόσωποι ξεκινούν τη «ζύμωση» για την προώθησή του στην ιεραρχία μέχρι να πάρει τον ειδικό χαρακτηρισμό «Απολύτως Απαραίτητο» και να μπει στη λίστα των υποψήφιων προμηθειών.

³⁹ www.omhroi.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=830&mode=&order=&thold=, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

Στο επίπεδο αυτό, σημαντικό ρόλο παίζουν οι διαπροσωπικές σχέσεις που έχει αναπτύξει ο αντιπρόσωπος με τους ανώτερους αξιωματικούς που υπηρετούν στις αρμόδιες διευθύνσεις προμηθειών και στην πορεία θα κληθούν να αξιολογήσουν επιχειρησιακά το προϊόν και με τους ανώτατους αξιωματικούς που μέσα από τα αρμόδια συμβούλια θα εισηγηθούν την εξέταση του προϊόντος.

Σε αυτή τη φάση συγκροτείται επιτροπή για την αξιολόγηση του προϊόντος. Ερευνάται αν πληροί τους όρους ώστε να συμπεριληφθεί στη λίστα με τις απαραίτητες προμήθειες όταν προκηρυχθεί διεθνής διαγωνισμός. Ο αντιπρόσωπος που έχει ήδη ανοικτή γραμμή με τους ανώτερους και ανώτατους αξιωματικούς, μαθαίνει αμέσως τα μέλη της επιτροπής αξιολόγησης και επιχειρεί συνεχή επικοινωνία και επαφή με στόχο την εξασφάλιση όσο το δυνατόν καλύτερου αποτελέσματος. Ο αντιπρόσωπος ενδιαφέρεται για κάθε λογής αλληλογραφία που γίνεται υπηρεσιακώς και «αγοράζει» κάθε χαρτί που έχει σχέση με το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Ο τιμοκατάλογος κυμαίνεται από 50.000 έως και 5.000.000 ανάλογα με το περιεχόμενο και τη φάση του προγράμματος. Παράλληλα, ο αντιπρόσωπος διαχειρίζεται ένα ποσόν της κατασκευάστριας εταιρείας για προβολή του προϊόντος στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τόσο για την «αγορά» εγγράφων όσο και για την προβολή του προϊόντος από τα ΜΜΕ οι εταιρείες διαθέτουν μηνιαίως ένα σεβαστό ποσόν, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου παραμένει στην τσέπη του αντιπροσώπου καθώς η συνδιαλλαγή δεν γίνεται με διαφανείς διαδικασίες (αποδείξεις & τιμολόγια). Ο κύκλος της πρώτης φάσης κλείνει με την ένταξη του συγκεκριμένου

προϊόντος στο Πενταετές Εξοπλιστικό Πρόγραμμα του εκάστοτε υπουργείου Άμυνας.

Δεύτερη φάση : Ξεκινάει ο αγώνας του αντιπροσώπου ώστε να συμπεριληφθεί το προϊόν στις προτεραιότητες του Γενικού Επιτελείου και να ξεκινήσει η διαδικασία αγοράς του είτε με απευθείας ανάθεση είτε με την προκήρυξη διεθνούς διαγωνισμού. Τα μεγάλα εξοπλιστικά προγράμματα (άνω των 4 δισ.) για να ξεκινήσουν θέλουν την έγκριση του ΚΥΣΕΑ (ΚΥβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας).

Τρίτη φάση : Με το που δίνεται η έγκριση από την ηγεσία για την προκήρυξη του διαγωνισμού, το αρμόδιο επιτελείο συγκροτεί επιτροπή που θα καθορίσει τις επιχειρησιακές απαιτήσεις και θα συντάξει επισήμως τη λίστα των υποψήφιων εταιρειών που μπορούν να πάρουν μέρος στον διαγωνισμό.

Στη φάση αυτή, όποιος αντιπρόσωπος έχει τις καλύτερες «άκρες» θα καταφέρει να προωθήσει καλύτερα το δικό του προϊόν μέσα από τις επιχειρησιακές απαιτήσεις που θα καθορίσει η επιτροπή, ώστε κατά την αξιολόγηση να λάβει τη μεγαλύτερη βαθμολογία. Τα μέλη της επιτροπής αξιολόγησης «στοχοποιούνται» από τους αντιπροσώπους, οι οποίοι φροντίζουν να τους προσεγγίσουν με κάθε μέσον.

Είναι πολύ σημαντικό για έναν αντιπρόσωπο να έχει δικούς του ανθρώπους μέσα στην επιτροπή αξιολόγησης και να μαθαίνει ανά πάσα στιγμή προς τα πού γέρνει η πλάστιγγα. Δεν είναι μόνο η υπεράσπιση του δικού του προϊόντος αλλά και η συλλογή πληροφοριών για τους αντιπάλους στοιχεία που θα του φανούν πολύτιμα στην επόμενη φάση όταν κατατεθούν οι

οικονομικές προσφορές στη ΓΔΕ (Γενική Διεύθυνση Εξοπλισμών). Το πόρισμα της επιτροπής αξιολόγησης είναι ένας από τους τρεις καθοριστικούς παράγοντες (οι άλλοι δύο είναι η οικονομική προσφορά και η πολιτική βούληση) για την έκβαση ενός διαγωνισμού.

Τέταρτη φάση : Το πόρισμα της επιτροπής αξιολόγησης του Γενικού Επιτελείου διαβιβάζεται στη ΓΔΕ όπου συγκροτείται άλλη επιτροπή για να εξετάσει τις οικονομικές προσφορές. Και εδώ οι αντιπρόσωποι έχουν δικούς τους ανθρώπους, ώστε εύκολα ο κάθε αντιπρόσωπος να μπορεί να εξαγοράζει πληροφορίες από πολιτικούς και στρατιωτικούς υπαλλήλους. Σε αυτή τη φάση όποιος έχει τις περισσότερες και πιο έγκυρες πληροφορίες αποκτά στρατηγικό πλεονέκτημα. Η εταιρεία που είναι καλά πληροφορημένη εκ των έσω, έχει τη δυνατότητα να κάνει μεγαλύτερη έκπτωση από τους ανταγωνιστές της αλλά και διάφορους συνδυασμούς στην αποπληρωμή του προγράμματος, με αποτέλεσμα να κερδίσει το προβάδισμα.

Πέμπτη φάση : Είναι η πιο κρίσιμη και πιο σκοτεινή. Ο αντιπρόσωπος καλείται να αποδείξει στην εταιρεία πόσο ψηλά φτάνουν οι άκρες του και τι επαφές μπορεί να έχει με την πολιτική ηγεσία που θα λάβει και την τελική απόφαση.

Από την πρώτη στιγμή που ξεκινάει να «τρέχει» το πρόγραμμα, ο αντιπρόσωπος αναζητεί να δημιουργήσει επαφές με το στενό περιβάλλον του εκάστοτε υπουργού. Πολλές φορές ο αντιπρόσωπος δηλώνει αδυναμία και η εταιρεία αναζητεί βοήθεια από άτομα άσχετα με τον χώρο της εμπορίας όπλων, που όμως έχουν διαπροσωπικές σχέσεις με την πολιτική ηγεσία. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται με την υπογραφή ιδιωτικών συμφωνητικών για

το ποσόν που θα λάβει ο διαμεσολαβητής σε περίπτωση που κλείσει η δουλειά. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο διαμεσολαβητής παραμένει άγνωστος στην αγορά.

Όσοι εκ των υπηρεσιακών παραγόντων εργάστηκαν για την επιτυχή έκβαση του προγράμματος ικανοποιούνται συνήθως με την προκαταβολή που λαμβάνει η εταιρεία μέσα στις πρώτες σαράντα μέρες από την υπογραφή της σύμβασης. Συνήθως οι ένστολοι λαμβάνουν το 50% του ποσού που αρχικά είχαν συμφωνήσει.

Οι αντιπρόσωποι οπλικών συστημάτων χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες :

- Οι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται μέσω γνωστών οργανωμένων γραφείων.
- Οι εκπρόσωποι πολυεθνικών εταιρειών που έχουν ανοίξει παράρτημα.
- Οι ερασιτέχνες που ενώ δραστηριοποιούνται σε άλλους επαγγελματικούς τομείς, ξαφνικά χωρίς καμιά προετοιμασία και υποδομή αναλαμβάνουν την αντιπροσωπεία ενός οπλικού συστήματος.
- Οι «Ύαινες». Άτομα ευυπόληπτα (βιομήχανοι, εφοπλιστές, γιατροί, μηχανικοί, καλλιτέχνες, ιερείς...) υπεράνω πάσης υποψίας ότι μπορεί να εμπλέκονται στον χώρο της εμπορίας όπλων. Αναλαμβάνουν δύσκολες υποθέσεις με μοναδικό όπλο τις υψηλές γνωριμίες που διαθέτουν και την άνεση να κλείνουν τις συμφωνίες.

Τα δίκτυα παράνομου εμπορίου όπλων, τα οποία εξελίσσονται σε περίπλοκα και σκοτεινά μονοπάτια, εκμεταλλεύονται το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και τα νόμιμα διεθνή κανάλια, συστήματα και δομές εμπορίου όπου αυτά ήδη υπάρχουν, ενώ με ευκολία δημιουργούν νέα όπου δεν υπάρχουν.⁴⁰

Β. Η πλειοψηφία των όπλων τα οποία κυκλοφορούν στη μαύρη αγορά κατασκευάστηκαν και πωλήθηκαν νόμιμα προτού διοχετευθούν σε κάποιο παράνομο δίκτυο. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους τα όπλα αυτά μπορούν να εκτραπούν από τη νόμιμη στην παράνομη αγορά:⁴¹

α) Ο πρώτος και πλέον άμεσος τρόπος εκτροπής περιλαμβάνει τη φόρτωση των νόμιμα κατασκευασθέντων όπλων απευθείας σε ή εν μέσω αποκλεισμένων χωρών παρά την επιβολή εμπάργκο από τον ΟΗΕ. Εδώ εμπλέκονται και αξιωματούχοι κυβερνήσεων, οι οποίοι δωροδοκούνται με αντάλλαγμα την έκδοση αδειών εξαγωγής. Η δωροδοκία αφορά κυρίως χρηματικά ποσά, ιδιαίτερα σε χώρες όπου οι μισθοί είναι χαμηλοί ή μη τακτικοί, αλλά και σε «είδος» (πχ ναρκωτικά).⁴²

β) Ένας τρόπος εκτροπής που αφορά και την άμεση εμπλοκή της εκάστοτε κυβέρνησης, χωρίς όμως τη σύμφωνη γνώμη και έγκριση της νομοθετικής εξουσίας του κράτους, και χωρίς σεβασμό στους νόμους αυτού του κράτους αλλά και της διεθνούς κοινότητας, είναι η διακίνηση των φορτίων μέσω της λεγόμενης «γκρι αγοράς». Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Υπόθεση Ιράν – Κόντρας που τάραξε την αμερικανική κοινωνία το 1986. Η κυβέρνηση

⁴⁰ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

⁴¹ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

⁴² www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

Reagan, παρά την αυστηρή πολιτική των Η.Π.Α. να μην διαπραγματεύεται με τρομοκράτες, προέβη σε πώληση πυραύλων στο Ιράν (το οποίο βρισκόταν σε εμπόλεμη κατάσταση με το Ιράκ) χάριν ανταλλαγής του φορτίου με 8 Αμερικανούς ομήρους που είχαν απαχθεί κατά τα έτη 1984 - 1985 από τη Hezbollah. Η συνδιαλλαγή έγινε χωρίς την έγκριση και ενημέρωση του κογκρέσου ⁴³, κάτι που παραβιάζει το Νόμο για τον Έλεγχο των Εξαγωγών Όπλων (Arms Export Control Act), αρχικά με τη μεσιτεία του Ισραήλ και στη συνέχεια με τη CIA να λαμβάνει εξουσιοδότηση από τον Πρόεδρο των Η.Π.Α. να παραλάβει τα όπλα από το Υπουργείο Άμυνας και να τα πουλήσει απευθείας στο Ιράν. Η πώληση πραγματοποιήθηκε με αύξηση τιμών κατά 370%, τα κέρδη των οποίων εκτράπησαν προς συνδρομή και αρωγή της επαναστατικής ομάδας Contras στη Νικαράγουα, η οποία αντιτίθεντο στην κομμουνιστική κυβέρνηση της χώρας και υποστηριζόταν ανοιχτά από την αμερικανική κυβέρνηση.⁴⁴

γ) Συχνή είναι και η εξαπάτηση των κυβερνητικών παραγόντων από τους εμπόρους όπλων, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι τους χαλαρούς ελέγχους και νόμους και με την πρόφαση ότι διαπραγματεύονται την αγορά όπλων εκ μέρους ενός νόμιμου προορισμού, κλείνουν τη συμφωνία και στη συνέχεια τα διοχετεύουν σε απαγορευμένους προορισμούς, όπως σε τρομοκρατικές ή αυτονομιστικές ομάδες. Για παράδειγμα, το 2002 διακινητές πήραν στην κατοχή τους 5.000 AK-47 (Καλάσνικοφ) από τα στρατιωτικά αποθέματα των

⁴³ Cavender, G., Jurik, N. C. & Cohen, A. K., „The baffling case of the smoking gun: The social ecology of political accounts in the Iran – Contra affair“, κεφάλαιο 2 στο: Friedrichs, D.O.(Ed) (1998), „State Crime, volume II“, Ashgate – DartmouthHants – Vermont, σσ.31 – 46.

⁴⁴ Walsh, L.E., „Political oversight, the rule of law, and Iran – Contra“, κεφάλαιο 6 στο: Friedrichs, D.O.(Ed) (1998), „State Crime, volume II“, Ashgate – DartmouthHants – Vermont, σσ.103 – 114.

πρώην Γιουγκοσλαβικών χωρών και τα μετέφεραν από τη Σερβία στη Λιβερία υπό την προσποίηση νόμιμης συνδιαλλαγής με τη Νιγηρία.⁴⁵

Την ίδια χρονιά μια ομάδα Δυτικοαφρικανών λαθρέμπορων όπλων έπεισαν την κυβέρνηση της Νικαράγουα να τους πουλήσει 3.000 τυφέκια και 2,5 εκατομμύρια πυρομαχικά υποκρινόμενοι ότι μεσολαβούσαν για τον εξοπλισμό της Εθνικής Αστυνομίας του Παναμά. Τα φορτία αντίθετα δρομολογήθηκαν στη Νότια Αμερική και πουλήθηκαν σε μια διεθνή τρομοκρατική οργάνωση με την επωνυμία «Ενωμένες Δυνάμεις Αυτοάμυνας της Κολομβίας» (United Self-Defense Forces of Columbia).⁴⁶

δ) Συχνή είναι και η κλοπή ή απώλεια από ελλιπή φρουρούμενα ή κακώς οργανωμένα κυβερνητικά οπλοστάσια, με αποτέλεσμα τα όπλα τα οποία φυλάσσονται σε αυτά να καταλήγουν είτε σε αδίστακτους εμπόρους όπλων είτε σε οργανωμένα συνδικάτα εγκλήματος, τρομοκρατικές ομάδες και παραστρατιωτικές οργανώσεις. Υπολογίζεται ότι περίπου ένα εκατομμύριο όπλα ανά την υφήλιο χάνονται ή τα κλέβουν κάθε έτος και καταλήγουν στη μαύρη αγορά.⁴⁷

ε) Σε περιόδους αποσταθεροποίησης είναι πιθανό τα κυβερνητικά οπλοστάσια να λεηλατηθούν από τους πολίτες και να διοχετευτούν στην αγορά, κάτι το οποίο συνέβη το 1997 με τη λαϊκή εξέγερση στην Αλβανία, όπου περισσότερα από 500.000 όπλα εκλάπησαν από το κρατικό οπλοστάσιο και διοχετεύτηκαν όχι μόνο στα Βαλκάνια, αλλά ακόμα παραπέρα.⁴⁸

⁴⁵ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

⁴⁶ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, Όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

⁴⁷ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

⁴⁸ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

στ) Συνήθης είναι και η μεταφορά όπλων σε μια ομάδα ή κράτος ως αντάλλαγμα για την προμήθεια άλλων αγαθών που διακινούνται στη μαύρη αγορά, όπως είναι για παράδειγμα τα ναρκωτικά, τα διαμάντια, το πετρέλαιο, ελεφαντοστό κ.ά.⁴⁹

ζ) Συνήθης είναι και η πώληση όπλων από στρατιωτικούς επί πληρωμή. Σε χώρες όπου το στρατιωτικό προσωπικό δεν αμείβεται επαρκώς, υπάρχει πλεόνασμα όπλων το οποίο δεν έχει συλεγεί και συμπεριληφθεί στα στρατιωτικά οπλοστάσια ή οι στρατιώτες διάκινονται θετικά προς έναν επαναστατικό σκοπό, είναι πιθανό να εκτραπούν όπλα. Κάτι το οποίο συνέβη και στο Ισραήλ, όπου Ισραηλινοί στρατιωτικοί πουλούσαν όπλα σε Παλαιστίνιους αντάρτες, γνωρίζοντας ότι τα όπλα αυτά θα χρησιμοποιούνταν εναντίον τους.⁵⁰

η) Άλλος ένας τρόπος είναι η μεταφορά όπλων από μια περιοχή όπου έληξε ένας πολυετής πόλεμος, οπότε υπάρχει υπερπληθώρα άχρηστων πλέον όπλων, σε μια περιοχή όπου επικρατεί ακόμα σύγκρουση ή ξεκινάει μια νέα σύγκρουση.⁵¹ Με αυτόν τον τρόπο κληρονόμησε όπλα και η Ουκρανία το 1991, όταν ο ρωσικός στρατός ο οποίος στρατοπέδευε στη χώρα ως εμπροσθοφυλακή του Ανατολικού μπλοκ, μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και με τα όπλα πλέον σε αχρηστία άρχισε να διοχετεύει τα όπλα, αλλά και να πουλά ολόκληρους στρατιωτικούς εξοπλισμούς είτε νόμιμα είτε παράνομα σε γειτονικές ή μη χώρες. Η Ουκρανία είναι μία μόνο από τις

⁴⁹ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

⁵⁰ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

⁵¹ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

πολλές ανατολικές χώρες της Ευρώπης οι οποίες στράφηκαν στο εμπόριο όπλων για την κάλυψη των αναγκών τους σε χρήμα.⁵²

θ) Όταν υπάρχει κάποιο επιβεβλημένο εμπάργκο σε κάποια χώρα με ιστορικό παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κάποιες χώρες ανακαλύπτουν στρατηγικές παραπλάνησης προκειμένου να στείλουν όπλα. Αυτό για παράδειγμα συνέβη με την Κίνα και τη Βόρεια Κορέα. Προκειμένου να στείλουν όπλα σε χώρες της Αφρικής η Κίνα χρησιμοποίησε κορεατικής κατασκευής όπλα και η Βόρεια Κορέα κινεζικής.⁵³

ι) Συχνά θύματα κλοπής μπορεί να πέσουν και απλοί πολίτες, νόμιμοι ή παράνομοι κάτοχοι όπλων. Αποτελούν εύκολο στόχο με γρήγορο αποτέλεσμα. Υπολογίζεται ότι περίπου 500.000 όπλα εισέρχονται στη μαύρη αγορά με το συγκεκριμένο τρόπο στις ΗΠΑ.⁵⁴ Κύριοι αποδέκτες των κλεμμένων όπλων είναι οι ανήλικοι και νέοι παραβάτες.⁵⁵

ια) Σε αρκετές περιπτώσεις οι εγχώριοι νόμοι για την αγορά όπλων διευκολύνουν την εισροή των όπλων στη μαύρη αγορά. Σε χώρες όπου δεν καθορίζεται κάποιο όριο στο πόσα όπλα μπορεί κάποιος νόμιμα να κατέχει ή να αποκτήσει με μία αγορά, το φαινόμενο της «πλανόδιας αγοράς» (straw purchasing) καθίσταται σύνηθες.⁵⁶ Με αυτόν τον τρόπο άτομα αγοράζουν όπλα νόμιμα και κατόπιν τα μεταπωλούν παράνομα είτε μέσα στα όρια της χώρας σε άτομα ή ομάδες ατόμων με βεβαρημένο ποινικό μητρώο ή σε ανήλικους, οι οποίοι δεν μπορούν τα ίδια λόγω περιορισμών του νόμου να

⁵² www.pbs.org/frontlineworld/stories/sierraleone/context.html , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

⁵³ Sullivan, R.E, “Burgeoning Small Arms Trade Has High Profits and Losses” , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009, από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx

⁵⁴ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

⁵⁵ Braga, A. & Kennedy, D.M., (2001), “The illicit acquisition of firearms by youth and juveniles”, *Journal of Criminal Justice*, 29, σ384.

⁵⁶ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

αγοράσουν οι ίδιοι τα όπλα ⁵⁷ είτε τα μεταφέρουν εκτός συνόρων προκειμένου να τα πουλήσουν σε χώρες όπου οι νόμοι για την οπλοκατοχή και οπλοχρησία είναι πιο αυστηροί. Αυτός ο τρόπος είναι ιδιαίτερα προσφιλής ανάμεσα στις ΗΠΑ, τον Καναδά και το Μεξικό. ⁵⁸

ιβ) Ένας ακόμα παράγοντας που συμβάλλει στην εκτροπή των όπλων από τη νόμιμη στην παράνομη αγορά είναι η διαφθορά των ομοσπονδιακών αδειούχων πυροβόλων όπλων, οι οποίοι σχετίζονται κατά την ATF (Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives) με μόνο το 10% των περιστατικών που ερευνήθηκαν, αλλά ήταν υπεύθυνοι για το μεγαλύτερο ποσοστό διακίνησης το οποίο άγγιζε το 50% (40.000 όπλα στον αριθμό). ⁵⁹

ιγ) Οι εκθέσεις όπλων στις οποίες οι συμμετέχοντες δύνανται να παράσχουν κανάλια για τη διαρροή όπλων και την εισροή τους στην παράνομη αγορά. ⁶⁰ Στις εκθέσεις όπλων συχνά δρουν έμποροι όπλων χωρίς να διαθέτουν άδεια, χωρίς να τους ελέγχει κάποιος και χωρίς οι ίδιοι να ελέγχουν σε ποια και τι είδους άτομα πωλούν το εμπόρευσμά τους. ⁶¹

Στο εμπόριο όπλων εκτός των πωλητών και των πελατών μπορεί να εμπλέκονται και τρίτοι, οι λεγόμενοι *μεσίτες όπλων*. Η μεσιτεία λειτουργεί ως εξής: ένας αντιπρόσωπος σε μια χώρα ⁶² – που μπορεί να είναι φυσικό ή

⁵⁷ Jayson Blair and Sarah Weissma (2000), “The Biography of a Gun”, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008 από την ιστοσελίδα: www.nytimes.com.

⁵⁸ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

⁵⁹ Clinton3.nara.gov/WH/New/html/20000621.html, όπως ανακτήθηκε στις 31/10/2008.

⁶⁰ Clinton3.nara.gov/WH/New/html/20000621.html, όπως ανακτήθηκε στις 31/10/2008.

⁶¹ www.bradycampaign.org/legislation/backgroundchecks/bradylaw, όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

⁶² Out of control: The loopholes in UK controls of the arms trade, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

νομικό πρόσωπο ⁶³ - διαπραγματεύεται μια συμφωνία ανάμεσα σε έναν προμηθευτή σε μια δεύτερη χώρα και έναν πελάτη σε μια τρίτη. Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου οι κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν ιδιώτες ως μεσίτες όπλων προκειμένου να διευκολύνουν τις παράνομες συμφωνίες. Αυτοί οι διακινητές όμως, δεν εξαφανίστηκαν μετά τη λήξη του πολέμου, αντίθετα, συνέχισαν να «εργάζονται» και να χρησιμοποιούν τα κανάλια τα οποία διαμόρφωσαν μέχρι και σήμερα. Επιπρόσθετα, τα τελευταία 15 χρόνια, ακολουθώντας και εκμεταλλευόμενοι τη γενικότερη τάση παγκοσμιοποίησης, κατάφεραν να μετατρέψουν τα κανάλια αυτά σε παγκόσμια δίκτυα με πρωταγωνιστές και συνεργάτες σε όλο τον κόσμο, καταφέροντας να ξεγλιστρούν από το νόμο και τις αρχές, χρησιμοποιώντας τα νεότερα επιτεύγματα που μπορεί να προσφέρει η τεχνολογία και μαθαίνοντας όλη την πολυπλοκότητα των μεθόδων της μαύρης αγοράς γενικά και των δυνατοτήτων ελιγμών τις οποίες προσφέρει. ⁶⁴

Η νομοθεσία συχνά δεν διαθέτει διατάξεις για τη διαδικασία της μεσιτείας και τους μεσίτες, με αποτέλεσμα να δρουν σε καθεστώς ατιμωρησίας σχεδόν ανενόχλητοι. Στη Μεγάλη Βρετανία για παράδειγμα μέχρι σήμερα οι βρετανικές εταιρείες δε χρειάζεται να συμπληρώσουν αιτήσεις για άδειες εξαγωγών και δεν υποχρεούνται να αποζητήσουν οποιαδήποτε επίσημη έγκριση για μεσιτεία όπλων από μια ξένη χώρα σε μια άλλη, καθώς τα όπλα δεν εισέρχονται τυπικά ποτέ σε βρετανικό έδαφος και δεν καλύπτονται από τους υπάρχοντες νόμους για την εξαγωγή όπλων. Έχουν με αυτόν τον τρόπο την ευχέρεια να μεταφέρουν όπλα σε ευαίσθητους

⁶³ europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_organised_crime/14011_en.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

⁶⁴ Out of control: The loopholes in UK controls of the arms trade , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

προορισμούς , προορισμοί οι οποίοι θα ήταν απαγορευμένοι για απευθείας αποστολή από επίσημες κυβερνήσεις.⁶⁵

Από τους επίσημους ελέγχους διαφεύγουν και οι υπό άδεια εταιρείες κατασκευής όπλων. Με την *παραγωγή υπό άδεια* εννοούμε όταν μια εταιρεία κατασκευής όπλων σε μια χώρα εκδίδει σε μια εταιρεία σε άλλη χώρα άδεια να κατασκευάζει και εκείνη τα όπλα της. Συχνά οι κανόνες στη χώρα που παίρνει την άδεια είναι σαφώς ελλιπέστεροι σε σχέση με την χώρα στην οποία βρίσκεται η εταιρεία. Με αυτόν τον τρόπο, όπλα, τα οποία σχεδιάζονται και κατασκευάζονται αρχικά σε χώρες με αυστηρούς ελέγχους, εισρέουν σε «ευαίσθητους» προορισμούς από χώρες που τα κατασκευάζουν υπό άδεια της μητρικής εταιρείας. Και πάλι στη Μεγάλη Βρετανία μια εταιρεία δε χρειάζεται να αιτηθεί άδειας εξαγωγών για παραγωγή όπλων παραρτήματός της σε άλλη χώρα.⁶⁶

Μια εταιρεία κατασκευής όπλων για την εξαγωγή όπλων χρειάζεται *άδεια εξαγωγής*. Η εταιρεία λοιπόν οφείλει να παραδώσει στην κυβέρνηση ένα πιστοποιητικό, στο οποίο θα αναφέρεται ποιος θα εισάγει τα όπλα και για τι χρήση. Αυτό αποτελεί τρόπον τινά κριτήριο για το αν τα όπλα θα χρησιμοποιηθούν για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η αλήθεια όμως είναι πως είναι εύκολο να βγάλει μια εταιρεία άδεια και δύσκολο να ελεγχθεί η πιθανή χρήση τους.⁶⁷

⁶⁵ Out of control: The loopholes in UK controls of the arms trade , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

⁶⁶ Out of control: The loopholes in UK controls of the arms trade , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

⁶⁷ Out of control: The loopholes in UK controls of the arms trade , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

Οι μυστικοί εξοπλισμοί που επιχειρούνται από κυβερνήσεις, χρειάζονται κάλυψη ώστε να μην ανιχνευτούν και δημοσιευτούν. Για το λόγο αυτό συχνή είναι η ίδρυση εταιρειών που λειτουργούν ως «βιτρίνες». Κάπως έτσι δημιουργήθηκε το 1983 η Allivane International Limited, η οποία για το ξεκίνημά της έλαβε χρήματα με τη μορφή δωρεάς από τη Βρετανική κυβέρνηση και φρόντισε να εξοπλίσει το Ιρακινό καθεστώς με μεγάλες ποσότητες όπλων και πυρομαχικών προερχόμενα από τις ΗΠΑ. Η εταιρεία προμήθευε με όπλα απαγορευμένους προορισμούς και ξεπλήρωνε τους εμπλεκόμενους διεφθαρμένους πολιτικούς με υψηλές προμήθειες από τις πωλήσεις.⁶⁸

Οι μεταφορές γίνονται συνήθως με αεροπλάνα και πλοία τα οποία μεταφέρουν τα παράνομα φορτία όπλων «μεταμφιεσμένα» ως «ανθρωπιστική βοήθεια» ή άλλου είδους προμήθειες με τα κατάλληλα έγγραφα να τα συνοδεύουν. Έγγραφα τα οποία είτε είναι πλαστά είτε αποκτώνται με χρηματισμό κυβερνητικών υπαλλήλων.⁶⁹ Τα συνήθως νηολογούνται με σημαία χώρας ευνοϊκής προς την εξυπηρέτηση πιθανής εμπορικής μυστικότητας, χαμηλών τελών νηολόγησης και ευκαιριών για ταχεία αλλαγή ονόματος και ιδιοκτησίας.⁷⁰

Οι αμοιβές ολοκληρώνονται συνήθως μέσω μιας σειράς τραπεζικών λογαριασμών στο όνομα ενός παγκοσμίου δικτύου από εταιρείες – φαντάσματα και τίθενται υπό την προστασία των νόμων μυστικότητας και εμπιστευτικότητας που διέπουν τις σχέσεις και τη λειτουργία των τραπεζών

⁶⁸ www.thetruthseeker.co.uk/article.asp?id=4128, όπως ανακτήθηκε στις 10/10/2009.

⁶⁹ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

⁷⁰ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

και των εταιρειών προσφέροντας με αυτόν τον τρόπο οικονομικά καταφύγια ανά τον κόσμο.⁷¹

Γίνεται απόλυτα κατανοητό λοιπόν ότι οι έμποροι όπλων δεν είναι τυχαίοι επιχειρηματίες που ασχολούνται με αυτό το αντικείμενο. Είναι απόλυτα ενημερωμένοι και γνώστες των εθνικών και διεθνών νόμων, εντοπίζοντας και εκμεταλλευόμενοι τα «παράθυρα», όπου υπάρχουν, καθώς και τη χαλαρότητα των ελεγκτικών μηχανισμών. Επωφελούνται από τη διεθνοποίηση των μεταφορών και των τραπεζικών συστημάτων, τα οποία καθιστούν δύσκολο τον εντοπισμό τους, και σχετίζονται άμεσα με κυβερνήσεις και παραστρατιωτικές οργανώσεις, οι οποίες ουσιαστικά στηρίζονται σε αυτούς για τον εξοπλισμό τους και με τη σειρά τους στηρίζουν και καλύπτουν εκείνους, με αποτέλεσμα συχνά να διαφεύγουν της σύλληψης ακόμα και όταν είναι γνωστοί για τις δραστηριότητές τους.

⁷¹ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΌΠΛΩΝ, ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ Γ' ΚΟΣΜΟΣ

«Οι σφαίρες αλλάζουν κυβερνήσεις
πιο σίγουρα από τις ψήφους»

Ο Ian Holm ως Simeon Wise, έμπορος όπλων
στην ταινία «Lord of War».

Οι ισχυρότερες κυβερνήσεις του κόσμου -που είναι συγχρόνως οι μεγαλύτεροι προμηθευτές όπλων στον κόσμο- φέρουν τη μεγαλύτερη ευθύνη να ασκήσουν έλεγχο στο παγκόσμιο εμπόριο όπλων.

Τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ -Γαλλία, Ρωσία, Κίνα, Βρετανία και ΗΠΑ- αθροιστικά ευθύνονται για το 88% των εξαγωγών συμβατικών όπλων παγκοσμίως. Οι εξαγωγές αυτές συμβάλλουν συνήθως σε κατάφωρες καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια οι ΗΠΑ, η Βρετανία και η Γαλλία αποκόμισαν από τις εξαγωγές όπλων προς την Αφρική, την Ασία, τη Μέση

Ανατολή και τη Λατινική Αμερική, έσοδα μεγαλύτερα από τα ποσά που προσέφεραν σε αυτές τις ηπείρους ως βοήθεια.⁷²

Το εμπόριο όπλων εκτός του ότι συμβάλλει στην αύξηση και όξυνση των συγκρούσεων, ανατρέπει πολιτικά καθεστώτα, μεταβάλλει πολιτεύματα, αποκαθλώνει κυβερνήσεις και συμβάλλει στην αποσταθεροποίηση ολόκληρων περιοχών. Συχνά οι κυβερνήσεις που συμμετέχουν στο παράνομο εμπόριο όπλων αποσκοπούν σε αυτήν ακριβώς την αλλαγή πολιτικού σκηνικού, καθιστώντας το εμπόριο όπλων από την πλευρά τους όχι απλώς ένα οικονομικό αλλά και ένα έντονα πολιτικό ζήτημα.⁷³

Όπως στην εποχή της ρηγκανικής διακυβέρνησης, λίγο πριν το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, όπου η αμερικανική κυβέρνηση έθετε ως πρώτη της προτεραιότητα την κατάρρευση του κομμουνισμού παγκοσμίως υπό την πρόφαση της εσωτερικής και παγκόσμιας ασφάλειας, αναλάμβανε ενάντια στους διεθνείς νόμους, αλλά και τους εθνικούς της νόμους τον εξοπλισμό παρακρατικών και παραστρατιωτικών αντικυβερνητικών ομάδων που δρούσαν σε κομμουνιστικά κράτη με σκοπό την αποκαθήλωση της κυβέρνησης και την άνοδο μιας νέας, καταρχήν μη κομμουνιστικής και κατ' επέκταση ελεγχόμενης από τις Η.Π.Α. και τους συμμάχους.⁷⁴

Αυτό συνέβη στην περίπτωση του σκανδάλου Ιράν – Contras, όπου οι Αμερικανική κυβέρνηση πωλώντας παράνομα όπλα στην Ιρανική κυβέρνηση, εξέτρεψε τα κέρδη από το εμπόριο στην αντικυβερνητική επαναστατική ομάδα των Contras με σκοπό την ανατροπή της κομμουνιστικής κυβέρνησης της

⁷² www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/facts.asp , Όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁷³ Walsh, L.E., "Political oversight, the rule of law, and Iran - Contra", κεφάλαιο.6 στο Friedrichs, D.O., (Ed) (1996), "State Crime, Volume II", Ashgate – DartmouthHants – Vermont, σελ.104 – 105.

⁷⁴ Walsh, L.E., "Political oversight, the rule of law, and Iran - Contra", κεφάλαιο.6 στο Friedrichs, D.O., (Ed) (1996), "State Crime, Volume II", Ashgate – DartmouthHants – Vermont, σελ.104 – 105.

Νικαράγουα.⁷⁵ Το ίδιο συνέβη και στο Αφγανιστάν, όταν Αφγανοί αντάρτες, οι Ταλιμπάν, εναντιώθηκαν στην εξάπλωση των σοβιετικών και οπλίστηκαν και εκπαιδεύτηκαν από Αμερικανούς αξιωματούχους, βοηθήθηκαν να ανέβουν στην εξουσία, αλλά αποδείχτηκε δύσκολο να τεθούν υπό τον «δυτικό» και αμερικανικό έλεγχο και χαρακτηρίστηκαν τρομοκράτες και φανατικοί (κάτι το οποίο πριν δεν αποτελούσε πρόβλημα!).

Εκτός βέβαια από τον πολιτικό έλεγχο, διακυβεύεται και ο έλεγχος των πόρων ενός κράτους, καθώς η ανοικοδόμησή του απαιτεί δανειοδότηση από τις σύμμαχους χώρες, εισροή ξένης επιχειρηματικότητας συχνά με δυσμενείς συνθήκες για τους γηγενείς και ευνοϊκές για τους ξένους επενδυτές (χαμηλά ημερομίσθια, υψηλά κέρδη για την εταιρεία). Και φυσικά χάριν της ανασύλωσης του νέου κράτους με βάση τα δυτικά «δημοκρατικά» πολιτιστικά πρότυπα αναλαμβάνουν την ανοικοδόμηση ξένες κατασκευαστικές και τη διακυβέρνηση νέα πρόσωπα, με «δημοκρατικές» και φιλοδυτικές ιδέες στο βαθμό βέβαια που εξυπηρετούνται οι πολιτικές και επενδυτικές απαιτήσεις των νέων συμμάχων.

Σημαντικό είναι πως συχνά, επειδή οι αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες είναι αυτές που βρίσκονται να αποτελούν το «μήλο της έριδος» για ξένα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα, ανήκουν στις πλέον «φτωχές» χώρες - φτωχές στην ποιότητα ζωής και στην ανάπτυξη, αλλά πλούσιες σε πόρους τους οποίους δυστυχώς αντί να χρησιμοποιήσουν για την ανάπτυξή τους, τους δαπανούν για ανούσιους υπερεξοπλισμούς - καταλήγουν να

⁷⁵ Walsh, L.E., "Political oversight, the rule of law, and Iran - Contra", κεφάλαιο.6 στο Friedrichs, D.O., (Ed) (1996), "State Crime, Volume II", Ashgate – DartmouthHants – Vermont, σελ.104 – 105.

παρέχουν όλη σχεδόν την παραγωγή αυτών των πόρων για την αποπληρωμή των δανείων των εξοπλισμών και της ανοικοδόμησης.⁷⁶

Αυτό για παράδειγμα συμβαίνει στο Σουδάν, το οποίο αν και μεγάλη πετρελαιοπαραγωγός χώρα, τοποθετείται ανάμεσα στις 38 φτωχότερες και με υψηλό δημόσιο χρέος χώρες του κόσμου, ενώ κατέχει την 139^η θέση ανάμεσα στις 177 στον κατάλογο Ανθρώπινης Ανάπτυξης. Κι αυτό γιατί δαπανά το 50% της παραγωγής πετρελαίου σε αμυντικούς εξοπλισμούς.⁷⁷

Οι μυστικοί εξοπλισμοί λοιπόν, αποτελούν βαθιά πολιτικό πρόβλημα, καθώς αποσκοπεί όχι στην αρωγή των επαναστατικών ομάδων ή των κυβερνήσεων, αλλά στην εξασφάλιση του ελέγχου της διακυβέρνησης, του εδάφους και του πλούτου της εκάστοτε χώρας είτε πρόκειται για μεταλλεύματα και ορυκτά είτε για πετρέλαιο, πολύτιμους λίθους, ναρκωτικά και ευκαιρίες για επενδυτικά σχέδια.

Οι βιομηχανίες και οι έμποροι όπλων απλώς αυξάνουν τα κέρδη τους εξοπλίζοντας όποιον έχει να πληρώσει, ακόμα και ταυτόχρονα τις αντιμαχόμενες πλευρές, καθιστώντας το κέρδος την κυρίαρχη ιδεολογία και συνάπτοντας στενές σχέσεις με κυβερνήσεις και αντικυβερνητικές ομάδες απολαμβάνοντας ασυλία και προστασία προκειμένου να δρουν ανενόχλητοι.

Είναι οι απολύτως απαραίτητοι σύμμαχοι και συνεργάτες από τη μια πλευρά όλων των εμπόλεμων πλευρών, γιατί δεν επηρεάζονται από ιδεολογικές ανησυχίες και από την άλλη των κυβερνήσεων που στέκονται ως παρατηρητές στις μαζικές δολοφονίες, τους βασανισμούς και τις γενοκτονίες υποδαυλίζοντας υπογείως συγκρούσεις και αφήνοντας συχνά τους μεσίτες και

⁷⁶ Sudan: Arming the perpetrators of grave abuses in Darfur, όπως ανακτήθηκε στις όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/DocumentLibrary/Search/Post.aspx

⁷⁷ Sudan: Arming the perpetrators of grave abuses in Darfur, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx

εμπόρους όπλων να κάνουν τη δική τους δουλειά πιο εύκολα και χωρίς γραφειοκρατικές καθυστερήσεις και χωρίς να θίγονται άμεσα από τις διεθνείς απαγορεύσεις, απολαμβάνοντας κατόπιν τους καρπούς της παγκόσμιας αποσταθεροποίησης και ελέγχου.

Οι εκάστοτε κυβερνήσεις διατηρούν στενές σχέσεις με τα λόμπι των οπλοβιομηχανιών και με τα παράνομα δίκτυα του εμπορίου όπλων, επιδεικνύοντας μειωμένο ενδιαφέρον για τον έλεγχο διαφθοράς, το οργανωμένο έγκλημα και φυσικά το παράνομο εμπόριο όπλων. Ως αποτέλεσμα εκθέσεις και έρευνες διακόπτονται, δημοσιογράφοι και πολιτικοί που προσπαθούν να ξεσκεπάσουν τα κυκλώματα αντιμετωπίζουν απειλές και θάνατο, τα ευρήματα εξαφανίζονται και οι συμμετέχοντες εξαναγκάζονται σε σιωπή.⁷⁸

⁷⁸ www.pbs.org/frontlineworld/stories/sierraleone/context.html ,όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

ΤΟ «ΚΟΣΤΟΣ» ΤΩΝ ΌΠΛΩΝ

Το παράνομο εμπόριο όπλων πυροδοτεί εμφύλιους πολέμους, συμβάλλει στην αύξηση της εγκληματικότητας και τροφοδοτεί τα οπλοστάσια των χειρότερων τρομοκρατών στον κόσμο. Κατά τον πρώην Γενικό Γραμματέα Kofi Annan συγκεκριμένα: «η συνεχής αύξησή τους (των όπλων) οξύνει τις συγκρούσεις, προκαλεί κύματα προσφύγων, υποδαυλίζει το κύρος του νόμου κληροδοτεί μια κουλτούρα βίας και ατιμωρησίας.»⁷⁹

Συγκεκριμένα, η ανεξέλεγκτη εξάπλωση όπλων παγκοσμίως έχει τραγικές συνέπειες σε ατομικό, κοινωνικό και διεθνές επίπεδο αποτελώντας μεγάλο κίνδυνο για την ατομική και παγκόσμια ασφάλεια.

α) Σε ατομικό επίπεδο η ανεξέλεγκτη διασπορά και κατάχρηση των όπλων από κυβερνητικές δυνάμεις και ένοπλες ομάδες έχει τεράστιο ανθρώπινο κόστος σε απώλεια ζωής και σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα:

- Περισσότεροι από 500.000 άνθρωποι το χρόνο, κατά μέσο όρο, χάνουν τη ζωή τους από την κυκλοφορία και χρήση των 639

⁷⁹ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm ,όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

εκατομμυρίων όπλων μικρού διαμετρήματος τα οποία υπολογίζεται ότι υπάρχουν σήμερα, ενώ σε μερικές συγκρούσεις η απώλεια ζώων αγγίζει το 80%.⁸⁰

- Κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, το 14% των συνολικών απωλειών ήταν άμαχοι. Κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε 67%. Σε μερικές από τις σημερινές συρράξεις, το ποσοστό είναι ακόμη μεγαλύτερο.⁸¹
- Υπάρχουν 300.000 παιδιά-στρατιώτες που συμμετέχουν σε συρράξεις.⁸² Τα παιδιά και οι έφηβοι επηρεάζονται ιδιαίτερα τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά από τις συνέπειες της ένοπλης βίας, πόσο μάλλον όταν οι δράστες της ένοπλης βίας είναι τα ίδια, τα οποία εκτός του ότι δε ζουν μια φυσιολογική παιδική ηλικία, βιώνουν μια εμπόλεμη κατάσταση στην οποία τα ίδια παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο.⁸³
- Τα βασανιστήρια και η κακομεταχείριση από κρατικά όργανα -κυρίως ένοπλους αστυνομικούς- ήταν διαδομένα σε περισσότερες από 70 χώρες μεταξύ 1997 και 2000.⁸⁴
- Γυναίκες και κορίτσια βιάζονται υπό την απειλή των όπλων κατά τη διάρκεια των ενόπλων συρράξεων - για παράδειγμα, 15.700 στη Ρουάντα και 25.000 στην Κροατία και τη Βοσνία.⁸⁵

⁸⁰ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁸¹ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁸² www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁸³ Small Arms Survey 2009: Shadows of War, όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009 από την ιστοσελίδα: www.smallarmssurvey.org.

⁸⁴ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁸⁵ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008,

- Τα τελευταία 12 χρόνια περίπου το 90% των συνολικών απωλειών στους πολέμους προκλήθηκαν από όπλα μικρού διαμετρήματος και οι περισσότεροι είναι άμαχοι.⁸⁶

Ομάδες προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επισημαίνουν πως ενώ οι κατασκευαστές όπλων και οι έμποροι σε πλούσιες χώρες συνεχίζουν να κερδίζουν εκατομμύρια δολάρια από το εμπόριο όπλων, το τίμημα της αιματοχυσίας και του θρήνου το πληρώνουν οι κάτοικοι των φτωχών χωρών. Η Denise Searle της Διεθνούς Αμνηστίας αναφέρει : «Η Αιτή, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και η Σιέρα Λεόνε κατασκευάζουν ελάχιστα όπλα και όμως έχουν υπερχειλίσει με όπλα, τα οποία χρησιμοποιούνται για να σκοτώσουν, να ακρωτηριάσουν, να εκδιώξουν από τον τόπο τους και να οδηγήσουν στη φτώχεια εκατομμύρια ανθρώπους».⁸⁷

β) Σε κοινωνικό επίπεδο η διασπορά και κατάχρηση των όπλων καταστρέφει τα μέσα διαβίωσης των ανθρώπων και εμποδίζει τις χώρες να ξεφύγουν από τη φτώχεια. Συγκεκριμένα:

- Το ένα τρίτο των χωρών δαπανά περισσότερα για τις ένοπλες δυνάμεις απ' ό,τι για τις υπηρεσίες υγείας.⁸⁸
- Κατά μέσο όρο, 22 δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο δαπανώνται για όπλα από χώρες της Αφρικής, της Ασίας, της Μέσης Ανατολής και της Λατινικής Αμερικής. Το μισό από αυτό το ποσό θα έδινε σε κάθε

⁸⁶ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

⁸⁷ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁸⁸ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

κορίτσι και σε κάθε αγόρι, σε αυτές τις ηπείρους, τη δυνατότητα να παρακολουθήσει δημοτικό σχολείο.⁸⁹

- Οι δαπάνες του Ελ Σαλβαδόρ για τις υπηρεσίες υγείας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα αποτελέσματα της βίας, ανέρχονται σε περισσότερο από 4% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) της χώρας.⁹⁰
- Σχεδόν οι μισές (42%) από τις χώρες με το μεγαλύτερο βάρος αμυντικών δαπανών συγκαταλέγονται στις χώρες με το χαμηλότερο επίπεδο ανθρώπινης ανάπτυξης. Για παράδειγμα, η Ερυθραία δαπανά περισσότερο από 20% του ΑΕΠ της για τις ένοπλες δυνάμεις.⁹¹
- Στην Αφρική, οι οικονομικές απώλειες εξαιτίας πολέμων κυμαίνονται γύρω στα 15 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως.⁹²
- Οι συνολικές αμυντικές δαπάνες του Πακιστάν ανέρχονται στο ένα τρίτο του ετήσιου ΑΕΠ της χώρας. Αν συμπεριλάβουμε στις αμυντικές δαπάνες τα τοκοχρεολύσια για εξόφληση χρεών που σχετίζονται με αγορές όπλων, τότε ανέρχονται στο μισό του ΑΕΠ.⁹³
- Το Σουδάν δαπανά το μισό κρατικό προϋπολογισμό σε εξοπλισμούς παραμένοντας στη λίστα με τις 38 πιο φτωχές χώρες παρά τη μεγάλη παραγωγή πετρελαίου. Ακόμη παραμένει στην 139^η θέση από 177 χώρες όσον αφορά το επίπεδο ανθρώπινης ανάπτυξης και στην 72^η θέση από 94 χώρες όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης.⁹⁴

⁸⁹ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁹⁰ www.anthropos.gr/Spots/Control_Arms/facts.asp , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁹¹ www.amnesty.org.gr , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁹² www.amnesty.org.gr , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁹³ www.amnesty.org.gr , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁹⁴ Sudan: Arming the perpetrators of grave abuses in Darfur , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα : www.prio.no/NISAT/Documenyt-Library/Search/Post.aspx .

- Μία ακόμα επιπλοκή είναι ότι τα όπλα μικρού διαμετρήματος αποτελούν την κύρια επιλογή για επικίνδυνες ένοπλες ομάδες ανά την υφήλιο, είτε πρόκειται για κυβερνητικές στρατιωτικές μονάδες είτε για ομάδες επαναστατών ή τρομοκράτες⁹⁵ και το οργανωμένο έγκλημα.⁹⁶ Κι αυτό λόγω του χαμηλού κόστους, της εύκολης προσβασιμότητας σε αυτά, της ευκολίας χρήσης και φορητότητας, της ανθεκτικότητάς τους, της δυνατότητας απόκρυψής τους και του εξαιρετικά υψηλού ποσοστού θνησιμότητας το οποίο επιφέρει.⁹⁷

γ) Σε παγκόσμιο επίπεδο η ασύστολη διάδοση και κυκλοφορία όπλων μικρού διαμετρήματος πυροδοτεί παγκόσμια αστάθεια. Η ανθεκτικότητά τους έχει ως αποτέλεσμα μετά τη λήξη των συγκρούσεων και αφού παραμένουν στον τόπο των συγκρούσεων, στη συνέχεια να μεταφέρονται σε γειτονικές ή μη χώρες οξύνοντας νέες αντιπαραθέσεις και αιματοχυσίες. Ακόμα και όταν αποφεύγεται η διενέργεια ενός πολέμου, γίνονται όργανα επιβολής και βιαιότητας αποσταθεροποιώντας τις προσπάθειες προόδου και ανάπτυξης μιας χώρας ή περιοχής. Κατά αυτόν τον τρόπο, με την αποσταθεροποίηση μιας ευρύτερης περιοχής, είναι δυνατό κράτη να καταρρεύσουν και να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες γένεσης και δράσης τρομοκρατικών ομάδων.⁹⁸

Ακόμα, φαινόμενα όπως των παιδιών – στρατιωτών και των εγκληματικών συμμοριών που δρουν στα αστικά κέντρα αποτελούν ισχυρό πλήγμα στη δημοκρατία και στην ομαλή ανάπτυξη των κοινωνιών

⁹⁵ www.amnesty.org.gr , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁹⁶ www.controlarms.org , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

⁹⁷ www.amnesty.org.gr , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

⁹⁸ www.cdi.org/pdfs/terrorismshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

προκαλώντας αδικαιολόγητο πόνο, απώλεια και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αυξάνοντας το αίσθημα ανασφάλειας και αδικίας.⁹⁹

Φυσικά ακόμα μεγαλύτερο πλήγμα για τις «δημοκρατίες» του δυτικού «πολιτισμένου» κόσμου είναι ότι στέκονται απλά ως παρατηρητές μπροστά στην ανθρώπινη τραγωδία συχνά υποδαυλίζοντας τέτοιες καταστάσεις και άλλοτε κωλυσιεργώντας στα γρανάζια της γραφειοκρατίας και των «παραθύρων» του νόμου αδυνατώντας να λάβουν δραστικά μέτρα για τον περιορισμό των όπλων και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

⁹⁹ Parliamentarian's Declaration Presented to UN, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009, από την ιστοσελίδα: www.controlarms.org,

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΟΠΛΩΝ.

Η «λογική» των όπλων είναι απλή: κατάκτηση εξουσίας και μεγιστοποίηση του κέρδους. Κάτι το οποίο αναφέρει γλαφυρά ο έμπορος όπλων Juri Orlov (Nicholas Cage) στην έναρξη της ταινίας «Lord of War»: «Κυκλοφορούν πάνω από 550 εκατομμύρια όπλα παγκοσμίως. Ένα για κάθε 12 κατοίκους στον πλανήτη. Το ερώτημα είναι: Πώς θα οπλίσουμε και τους άλλους 11;»

Το παράνομο εμπόριο όπλων υπολογίζεται ότι αποφέρει στους πρωταγωνιστές του περίπου 1 δισεκατομμύριο δολάρια το χρόνο ¹⁰⁰, και αποτελεί σύμφωνα με την Έρευνα για τα Όπλα Μικρού Διαμετρήματος το 25% των συνολικών κερδών του εμπορίου όπλων ¹⁰¹, καθιστώντας το μια από τις πλέον επικερδής επιχειρήσεις. ¹⁰²

¹⁰⁰ www.amnesty.org.gr, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

¹⁰¹ www.commondreams.org/archive/2007/04/24/711, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

¹⁰² www.amnesty.org.gr, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα το 2003 υπήρχαν 92 χώρες που παρήγαγαν όπλα μικρού διαμετρήματος και στο σύνολο 1.249 εταιρείες κατασκευής όπλων.¹⁰³

Κατά τον Sullivan, το εμπόριο όπλων – και το παράνομο και το νόμιμο: «... Είναι σαν να εμπορεύεσαι ψωμί. Γίνεται παντού, σε μικρή ή μεγάλη κλίμακα. Όμως αντίθετα με το ψωμί, τα όπλα δεν κατασκευάζονται σε μικρά, ανεξάρτητα μαγαζιά. Κατασκευάζονται σχεδόν όλα σε μεγάλα, πολύπλοκα εργοστάσια, τα οποία σχεδόν πάντα έχουν κυβερνητική άδεια (λειτουργίας).»¹⁰⁴

Οι ΗΠΑ αποκομίζουν συνολικά κέρδη 400 εκατομμυρίων δολαρίων από τις πωλήσεις όπλων μικρού διαμετρήματος σε περισσότερες από 100 χώρες σύμφωνα με το Πρόγραμμα Μελέτης του Εμπορίου Όπλων (Arms Sales Monitoring Project).¹⁰⁵ Έχει τοποθετήσει και λειτουργεί σε 33 χώρες για την ευκολότερη και καλύτερη δυνατή συνδιαλλαγή γραφεία για το εμπόριο όπλων και αυτά μόνο για τις άμεσες συνδιαλλαγές. Το μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεων γίνεται με έμμεσους τρόπους, για παράδειγμα στέλνονται φορτία όπλων στην Αίγυπτο και από την Αίγυπτο δρομολούνται σε προσφιλείς για τη χώρα προορισμούς.¹⁰⁶

Η Βάση Στατιστικών Δεδομένων για το Εμπόριο του ΟΗΕ (United Nations Commodity Trade Statistics Database - UN Comtrade) υπολογίζει ότι

¹⁰³ www.fas.org/asmp/campaigns/smallarms/issueBrief3ArmsTrafficking.html , όπως ανακτήθηκε στις 10/10/2009.

¹⁰⁴ Sullivan, R.E, "Burgeoning Small Arms Trade Has High Profits and Losses" , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009, από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx

¹⁰⁵ Sullivan, R.E, "Burgeoning Small Arms Trade Has High Profits and Losses" , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009, από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx

¹⁰⁶ Sullivan, R.E, "Burgeoning Small Arms Trade Has High Profits and Losses" , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009, από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx

το εμπόριο όπλων άγγιζε το 1,44 δισεκατομμύρια δολάρια το 2006 μόνο. Με συμπληρωματικές πηγές από άλλα έγγραφα όπως το Μητρώο Συμβατικών Όπλων του ΟΗΕ (UN Register of Conventional Arms) υπολογίζεται ένας επιπλέον αριθμός όπλων αξίας 140 εκατομμυρίων δολαρίων τα οποία διέφυγαν από τελωνιακούς ελέγχους.¹⁰⁷

Τα στοιχεία τα οποία παρέχει η Υπηρεσία Ερευνών του Κογκρέσου (Congressional Research Service) ανεβάζει κατά πολύ την αξία των συναλλαγών. Συγκεκριμένα, για τα έτη 2000 – 2008 οι προμήθειες συμβατικών όπλων οι οποίες εισήχθησαν στις αναπτυσσόμενες χώρες αποτελούσαν το 64,8% του συνόλου των εξοπλισμών. Για το έτος 2008 οι συμφωνίες που υπογράφησαν έφταναν σε αξία τα 42,2 δισεκατομμύρια δολάρια, ποσό λίγο χαμηλότερο από του 2007 το οποίο έφτανε τα 41,1 δις. Οι παραδόσεις όπλων το 2008 απέφεραν στους εμπόρους όπλων 18,3 δις.¹⁰⁸

Ας δούμε τώρα τι απέφερε το εμπόριο συμβατικών όπλων στους μεγάλους εξαγωγείς όπλων ξεχωριστά το 2008. Πρώτες στις εξαγωγές στις αναπτυσσόμενες χώρες έρχονται οι ΗΠΑ με τις συμφωνίες που υπογράφησαν να αγγίζουν τα 29,6 δις (70,1% των συνολικών συμφωνιών) και παραδόσεις οι οποίες απέφεραν 7,4 δις (40,9% των συνολικών κερδών). Η Ρωσία έρχεται δεύτερη με μεγάλη διαφορά με συμφωνίες αξίας «μόλις» 3,3 δις (7,8% των συνολικών συμφωνιών) και με κέρδη από τις παραδόσεις τα οποία έφτασαν τα 5,2 δις (28,5% των συνολικών κερδών) και Τρίτη η Γαλλία με συμφωνίες που προσεγγίζουν τα 2,5 δις (5,9 των συνολικών συμφωνιών). Για το 2008 πάλι τα κέρδη των ΗΠΑ μόνο από τις παγκόσμιες εξαγωγές όπλων της

¹⁰⁷ Sifting the Sources: authorized small arms transfers, όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.smallarmssurvey.org

¹⁰⁸ www.fas.org/sgp/crs/weapons/R40796.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

αποκόμισε συμφωνίες ύψους 37.8 δις.¹⁰⁹

Οι διάφορες επίσημες αναφορές δίνουν διαφορετικά στοιχεία για την οικονομία των όπλων, κάτι το οποίο ίσως οφείλεται στην τάση μερικών χωρών να αποκρύπτουν πολλά από τα στοιχεία των εξαγωγών και συχνά να υπολογίζονται κατά προσέγγιση. Το πρόβλημα βέβαια είναι ότι εάν δεν μπορούμε να γνωρίζουμε ούτε καν με (σχετική έστω) βεβαιότητα τα πραγματικά δεδομένα και κέρδη για το νόμιμο εμπόριο όπλων, τότε σίγουρα η πραγματικότητα υπερβαίνει κατά πολύ τους υπολογισμούς και για το παράνομο εμπόριο όπλων!

ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Διασχίζοντας τους δρόμους της παγκόσμιας μαύρης αγοράς, διαπιστώνουμε ότι τα όπλα αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης σκοτεινής οικονομίας, στην οποία τα όπλα είναι απλά ένα από τα πολυπληθή επικερδή εμπορεύσιμα είδη, τα οποία συχνά αλληλοεξαρτώνται και δρουν σε παράλληλα δίκτυα. Σε αυτά τα είδη περιλαμβάνονται τα ναρκωτικά, η ξυλεία, τα διαμάντια, προστατευόμενα υπό εξαφάνιση είδη ζώων και βέβαια η εμπορία ανθρώπων. Το παράνομο εμπόριο διαμαντιών για παράδειγμα, φαίνεται να συνδέει τις κυβερνήσεις στη Λιβερία, το Τόνγκο και την Μπουρκίνα Φάσο με λαθρέμπορους όπλων στην Βουλγαρία, την Ουκρανία και τη Ρωσία και τελικά με εμπόρους πολύτιμων λίθων στο Τελ Αβίβ.¹¹⁰

Επιπρόσθετα, συχνά τρομοκρατικές ή επαναστατικές ομάδες χρησιμοποιούν αυτά τα παράνομα δίκτυα εμπορευόμενοι λαθραία αυτά τα είδη, εξασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο χρηματοδότηση των επιχειρήσεών

¹⁰⁹ www.fas.org/sgp/crs/weapons/R40796.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

¹¹⁰ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

τους και αγορές όπλων για την υλοποίησή τους. Οι Επαναστατικές Ένοπλες Δυνάμεις της Κολομβίας (FARC) κερδίζουν περίπου 500 εκατομμύρια δολάρια από το εμπόριο ναρκωτικών, χρήματα με τα οποία συντηρεί τις προμήθειες σε όπλα. Από το 1995 μέχρι το 2001 ο Κολομβιανός στρατός κατάσχεσε περισσότερα από 15.000 όπλα τα οποία είχαν διοχετευτεί στη μαύρη αγορά μαζί με 2,5 περίπου εκατομμύρια πυρομαχικών.¹¹¹

Το παράνομο εμπόριο όπλων λοιπόν, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού συνεχούς εμφάνισης νέων πωλητών και της εξάπλωσης της δραστηριότητας της μαύρης αγοράς, είναι πολύ πιθανό να λαμβάνει χώρα σε έναν συνδυασμό συνδιαλλαγών μαύρης αγοράς. Έτσι είναι πιθανό όπλα να πωλούνται για χρήματα, να ανταλλάσσονται με ομήρους, ηρωίνη, θρησκευτικά τεχνουργήματα, πετρέλαιο ή και σιτάρι. Οι συμφωνίες μπορεί να διενεργούνται από μεσάζοντες οι οποίοι με την ίδια άνεση εμπορεύονται λαθραία χρυσό στην Ινδία, διακινούν πλαστά τσιπ υπολογιστών στις Η.Π.Α. και φορτώνουν τοξικά απόβλητα στη Σομαλία.¹¹²

¹¹¹ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

¹¹² www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΌΠΛΩΝ

«Εάν ένα σουπερμάρκετ μπορεί να έχει τον έλεγχο της ποσότητας των αχλαδιών τα οποία διαθέτει ως απόθεμα, τότε σίγουρα και οι στρατιωτικοί οργανισμοί είναι και θα έπρεπε να είναι σε θέση να κάνουν το ίδιο με την ίδια, αν όχι με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα με τα όπλα τους... Οι λέξεις κλειδιά είναι : λογιστική, έλεγχος, ασφάλεια».

Pablo Dreyfus.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

A. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στις Η.Π.Α. αναγνωρίζοντας τις διαστάσεις που έχει πάρει το πρόβλημα της παράνομης διακίνησης και εμπορίας όπλων, ιδρύθηκε η ATF,

το Γραφείο για το Αλκοόλ, τον Καπνό, τα Πυροβόλα Όπλα και τα Εκρηκτικά (Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives, ATF εν συντομία), το οποίο έχει ως στόχο όπως το ίδιο διακηρύττει να προστατεύει την κοινότητα από βίαια εγκλήματα, εγκληματικές οργανώσεις και την παράνομη χρήση και διακίνηση των πυροβόλων όπλων ανάμεσα σε άλλα. Ανήκει ως υπηρεσία στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και συνεργάζεται με κοινότητες, βιομηχανίες και αστυνομικές αρχές για την προστασία των πολιτών μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, της εκπαίδευσης, της έρευνας και της χρήσης των νέων τεχνολογιών.¹¹³

Στις ΗΠΑ πάλι και μάλιστα στο Connecticut λειτουργεί η *Διαπολιτειακή Ομάδα Κρούσης για τη Διακίνηση Πυροβόλων Όπλων* η οποία υπάγεται στο DPS έχει ως κύριο έργο της την έρευνα της διακίνησης όπλων και τις επιπτώσεις της στο κοινό καθώς και την εφαρμογή στρατηγικών για την αντιμετώπιση του προβλήματος, να ταυτοποιεί διακινητές παράνομων όπλων και να επικεντρώνεται σε πηγές για τη δίωξή τους, να κατασχέει και να ανιχνεύει τα όπλα τα οποία διακινούνται ή πωλούνται παράνομα και να συντονίζει τις ενέργειές της με άλλες υπηρεσίες επιβολής νόμου στο Connecticut. Επίσης έχει τη δυνατότητα συνεργασίας με υπηρεσίες άλλων πολιτειών και τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών αλλά και προσωπικού με γνώσεις πάνω στο αντικείμενο.¹¹⁴

Η υπηρεσία πρέπει με νόμο να απασχολεί και πολιτειακούς και τοπικούς αξιωματικούς, ενώ έχει τη δυνατότητα να απασχολεί και ομοσπονδιακούς αξιωματικούς. Το προσωπικό ποικίλλει αριθμητικά με την πρώτη χρονιά λειτουργίας του (2000) να απασχολεί 8 άτομα και το 2005 5.

¹¹³ www.atf.gov/about/mission.htm , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹¹⁴ www.cga.ct.gov , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

Από το 2000 η υπηρεσία έχει διεξάγει 329 έρευνες, προέβη σε 189 συλλήψεις, κατάσχεσε 495 όπλα και βοήθησε στην ανίχνευση 9.198 όπλων – 1.533 κατά μέσο όρο ανά έτος.¹¹⁵

Στη χώρα μας και συγκεκριμένα στην Κρήτη, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η συγκεκριμένη και ιδιαίτερη μορφή εγκληματικότητας, η οποία έχει επικρατήσει και έχει σχεδόν «φυσικοποιηθεί» για τους Κρητικούς αποτελώντας συχνά μέρος της γενικότερης νοοτροπίας τους απέναντι στο έγκλημα και τα όπλα, δημιουργήθηκαν το Φεβρουάριο του 2001 4 *Τμήματα Αστυνομικών Επιχειρήσεων* (ΤΑΕ), ένα σε κάθε νομό, με σκοπό την αντιμετώπιση αυτής της ιδιαίτερης μορφής εγκληματικότητας που επικρατεί στο νησί αλλά και την εμπέδωση του αισθήματος δημόσιας ασφάλειας στους πολίτες.¹¹⁶

Τα ΤΑΕ υπάγονται και εποπτεύονται απευθείας από τη Γενική Αστυνομική Περιφέρεια Κρήτης, ώστε να επιτυγχάνεται η ευελιξία και αμεσότητα στον τρόπο δράσης τους. Η σύνθεση των δυνάμεων των ΤΑΕ έγινε κατά πλειοψηφία από Ειδικούς Φρουρούς με μέσο όρο ηλικίας τα 25 χρόνια και με ποιοτική αξιολόγηση μέσω διατάξεων του Α.Σ.Ε.Π. έχοντας υπηρετήσει στις Ειδικές Δυνάμεις του στρατού και κατέχοντας η πλειοψηφία τίτλους σπουδών Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων χωρίς να υπάρχει το δικαίωμα να υπηρετήσει κανείς τους στον τόπο από όπου κατάγεται. Επίσης οι Διοικητές και οι Βαθμοφόροι είναι έμπειροι Αξιωματικοί με ικανή γνώση στο αντικείμενο αλλά και στις τοπικές ιδιαιτερότητες.¹¹⁷

¹¹⁵ www.cga.ct.gov , όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

¹¹⁶ www.sefeaa.gr/ar8ar/tae.htm , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹¹⁷ www.sefeaa.gr/ar8ar/tae.htm , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

Σε διεθνές επίπεδο η *Interpol* έχει αναπτύξει ένα Διεθνές Σύστημα Ανίχνευσης Όπλων και Εκρηκτικών (International Weapons and Explosives Tracking System - IWETS) με τη βοήθεια του οποίου είναι σε θέση να ανιχνεύσουν και να ανακτήσουν κλεμμένα όπλα. Το πρόβλημα με το σύστημα αυτό είναι ότι βρίσκεται σε σχετικά πρώιμο στάδιο και εκτός αυτού οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν είναι σε θέση να το χρησιμοποιήσουν λόγω έλλειψης πόρων.¹¹⁸

B. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης διακίνησης όπλων , αλλά και της τεράστιας εξάπλωσης και ανόδου της βίαιης εγκληματικότητας που παρατηρείται παγκοσμίως, έχουν κατά καιρούς προταθεί και ψηφιστεί μέτρα και νόμοι σε κάθε κράτος.

Κάποιοι από αυτούς τους νόμους αποσκοπούν στην αποτροπή απόκτησης όπλων από συγκεκριμένες κατηγορίες ατόμων, όπως είναι το *Νομοσχέδιο Brady για την Προστασία από την Ένοπλη Βία*, γνωστό ως ο «Νόμος Brady» στις Η.Π.Α., σύμφωνα με τον οποίο επιβάλλεται να γίνεται έλεγχος του μητρώου του υποψήφιου αγοραστή από τους αδειούχους πωλητές. Το Νομοσχέδιο ψηφίστηκε το 1993 και εφαρμόστηκε σε δύο στάδια, ώστε να εξασφαλιστεί επαρκής χρόνος για την οργάνωση και καταγραφή ποινικού ιστορικού και λοιπών σχετικών αρχείων και να βοηθηθεί το FBI να

¹¹⁸ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

αναπτύξει ένα Εθνικό Σύστημα Άμεσου Ελέγχου Εγκληματικού Ιστορικού (NICS – National Instant Criminal Background Check System).¹¹⁹

Ο Νόμος αυτός κατάφερε μέχρι σήμερα να αποτρέψει 1.800.000 προσπάθειες απόκτησης όπλων από άτομα υψηλού κινδύνου, αλλά αφήνει ακόμα κάποια κενά στην εφαρμογή του, καθώς απαιτεί μεν από τους πωλητές όπλων οι οποίοι κατέχουν ομοσπονδιακή άδεια πώλησης να προβαίνουν σε ελέγχους, αλλά δεν απαιτεί το ίδιο και από τους μη αδειούχους πωλητές, με αποτέλεσμα καταδικασθέντες για βίαια εγκλήματα, να έχουν τη δυνατότητα να προμηθεύονται όπλα από μη αδειούχους πωλητές είτε στην πλανόδια αγορά είτε σε εκθέσεις όπλων οι οποίες δεν υπόκεινται σε έλεγχο. Εύκολα μπορεί κάποιος να προμηθευτεί όπλα χωρίς έλεγχο του μητρώου και από αγγελίες σε περιοδικά και από ανάλογες ιστοσελίδες στο διαδίκτυο.¹²⁰

Νόμος που ισχύει στις Η.Π.Α. από το 1968, το *Νομοσχέδιο για τον Έλεγχο Όπλων* (Gun Control Act) αναγνώριζε κατηγορίες ατόμων υψηλού κινδύνου στα οποία υπήρχαν περιορισμοί στην απόκτηση όπλων. Μερικές από αυτές τις κατηγορίες αφορούν ανήλικους, πρώην κατάδικους, ψυχικά πάσχοντες και νοητικά υστερούντες. Δεν υπήρχε όμως τρόπος να ελεγχθεί η ακρίβεια των πληροφοριών που έδιναν τα άτομα.¹²¹

Το *Νομοσχέδιο για το Έγκλημα* (Crime Act) του 1994 καθιστά ομοσπονδιακό έγκλημα την πώληση όπλου σε ανήλικο καθιστώντας καθολική πλέον την απαγόρευση πώλησης στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα.¹²²

¹¹⁹ www.bradycampaign.org/legislation/backgroundchecks/bradylaw , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹²⁰ www.bradycampaign.org/legislation/backgroundchecks/bradylaw , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹²¹ www.bradycampaign.org/legislation/backgroundchecks/bradylaw , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹²² Blumstein, A. and Cork, D. (1996), "Linking gun availability to youth gun violence", *Law and Contemporary Problems*, Vol.59, No.1, pp.17.

Η πιο ριζοσπαστική μορφή ελέγχου των όπλων και πυρομαχικών στις ΗΠΑ εφαρμόζεται στο Σικάγο. Η πόλη η οποία λόγω της αυξημένης εγκληματικότητας την οποία βίωσε στο παρελθόν, ιδιαίτερα του οργανωμένου εγκλήματος, και που ταυτίστηκε με τη δράση του υποκόσμου σε σημείο να γίνει σημείο αναφοράς και σύγκρισης («Σικάγο γίναμε!» όπως λέει ο λαός μας), εφαρμόζει πλέον από το 1982 την πλήρη απαγόρευση πωλήσεων όπλων και πυρομαχικών στην επικράτειά της. Τα μόνα όπλα που κυκλοφορούν είναι όσα είχαν αγοραστεί πριν την επιβολή του νέου αυτού μέτρου, και για αυτά οι κάτοχοί τους θα πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με μια Ταυτότητα Κατόχου Όπλου. Υπάρχουν ελάχιστα οπλοπωλεία λιανικής πώλησης στην πόλη και εάν κάποιος θελήσει να αποκτήσει νόμιμο όπλο, πρέπει να το αναζητήσει εκτός των συνόρων της πόλης, σε κάποια πόλη με λιγότερο αυστηρούς νόμους οπλοκατοχής και οπλοχρησίας.¹²³

Στο Μεξικό απαγορεύεται το ιδιωτικό εμπόριο όπλων και οι πωλήσεις γίνονται μόνο μέσω της μεξικανικής κυβέρνησης. Η διαδικασία αίτησης και απόκτησης όπλου είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα και τα όπλα τα οποία μπορούν να κατέχουν οι πολίτες περιορισμένα – μόνο πιστόλια μικρού διαμετρήματος και συγκεκριμένα τυφέκια.¹²⁴

Η Βενεζουέλα προχώρησε το ζήτημα του ελέγχου των όπλων ακόμα παραπέρα κάνοντας λόγο για έλεγχο σφαιρών. Συγκεκριμένα, οι νομοθέτες της χώρας σε μια προσπάθεια να μεταρρυθμίσουν τον Νόμο για τα Όπλα και τις Εκρηκτικές Ύλες που υφίσταται εδώ και 70 χρόνια προχώρησαν σε επιβολή απαγόρευσης κατά την οποία ένα άτομο δεν μπορεί να αγοράσει

¹²³ Cook, P.J. et al (2007), “Underground gun markets”, *The Economic Journal*, 117, σς.591, 597.

¹²⁴ www.gao.gov/new.items/d09781t.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

μέσα σε διάρκεια ενός έτους περισσότερες από 50 σφαίρες οι οποίες υποτίθεται πως προορίζονται για την ασφάλειά του.¹²⁵

Στην Αυστραλία με τον *Εθνικό Νόμο για τα Πυροβόλα Όπλα* (National Firearms Agreement) του 1997, απαγορεύτηκε η κατοχή συγκεκριμένων τύπων όπλων, όπως τα ημιαυτόματα τυφέκια. Για το λόγο αυτό, εφαρμόστηκε πρόγραμμα αποζημίωσης των πολιτών για να παραδώσουν τα όπλα στις αρχές. Ακόμη, περιέχει διατάξεις για την κατοχή πυροβόλων όπλων, όπως να συντρέχει σοβαρός λόγος για την απόκτηση όπλου και να καταγράφονται σε αρμόδια υπηρεσία όλα τα όπλα.¹²⁶

Στην Ευρώπη, οι χώρες που επιθυμούσαν και επιθυμούν να μπουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μεταρρύθμισαν τους υπάρχοντες και πέρασαν καινούριους νόμους για το εμπόριο όπλων. Στη Βουλγαρία για παράδειγμα τον Ιούλιο του 2002 ψηφίστηκε νόμος που επέτασσε τον έλεγχο της μεσιτείας όπλων, θέτοντας ξεκάθαρες και αυστηρές διαδικασίες ελέγχου για την αποτροπή εκτροπής όπλων σε «απαγορευμένους» προορισμούς.¹²⁷

Η Σλοβακία πέρασε επίσης νέα νομοθεσία τον Ιούλιο του 2002, σύμφωνα με τον οποίο έθετε περιορισμούς στη δράση των μεσιτών, βελτιώνοντας τους τακτικούς ελέγχους για την παράνομη διακίνηση όπλων και δίνοντας στα τελωνεία μεγαλύτερη εξουσιοδότηση ώστε να ελέγχουν επαρκώς τα φορτία των πλοίων.¹²⁸

¹²⁵ www.laht.com/article.asp?Articled=344534&CategoryId=10717 , όπως ανακτήθηκε στις 30/9/2009.

¹²⁶ Baker, J. and McPhedran, S.,(2006), "Gun Laws and Sudden Death: Did the Australian Firearms Legislation of 1996 make a Difference?", *British Journal of Criminology*, 47, p.455.

¹²⁷ "Arms Trade, Human Rights, and European Union Enlargement The Record of Candidate Countries", όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

¹²⁸ "Arms Trade, Human Rights, and European Union Enlargement The Record of Candidate Countries", όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

Μέχρι σήμερα στη Μεγάλη Βρετανία οι νόμοι δεν καλύπτουν την περίπτωση *μεσιτείας* βρετανικών όπλων εκτός βρετανικού εδάφους θεωρώντας τα εκτός δικαιοδοσίας.¹²⁹ Πρόσφατα όμως ο Βρετανός πρωθυπουργός Gordon Braun (Νοέμβριος 2007) δεσμεύτηκε ότι στο άμεσο μέλλον η Μεγάλη Βρετανία θα αλλάξει τους νόμους που αφορούν τους μεσίτες όπλων που δρουν εκτός του εδάφους της χώρας και θα ισχύουν και για αυτούς κυρώσεις.¹³⁰

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ – ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

«Δεν υπάρχει καμία εκτεταμένη διεθνής συμφωνία που να διέπει τη μεταβίβαση όπλων. Αντιθέτως, υπάρχει νομικά δεσμευτική παγκόσμια συμφωνία που διέπει τη διακρατική μεταβίβαση ειδών όπως είναι τα οστά δεινοσαύρων και τα παλιά γραμματόσημα»: από την ιστοσελίδα της Διεθνούς Αμνηστίας για την εκστρατεία «Ελέγξτε τα Όπλα».¹³¹

Η Εκστρατεία «Ελέγξτε τα Όπλα» (“Control Arms”) καλεί όλα τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ να προετοιμάσουν το έδαφος για ένα σύνολο οικουμενικών αρχών που να διέπουν την πώληση όπλων, ως δομικό στοιχείο για τη σύναψη Συνθήκης.

Η εκστρατεία «Ελέγξτε τα Όπλα» είναι κοινή πρωτοβουλία της Διεθνούς Αμνηστίας, της Oxfam International και του Διεθνούς Δικτύου Δράσης για τα Όπλα Μικρού Διαμετρήματος (IANSA). Στόχος της εκστρατείας

¹²⁹ Out of control: The loopholes in UK controls of the arms trade , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009 από την ιστοσελίδα www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx.

¹³⁰ “13 November 2007 - Campaigners welcome Gordon Brown's commitment to arms controls but are concerned loopholes remain”, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.controlarms.org.

¹³¹ www.amnesty.org.gr, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2008.

είναι να μειώσει τη διασπορά των όπλων και να πείσει τις κυβερνήσεις να θεσπίσουν δεσμευτική συνθήκη για το εμπόριο όπλων. Οι προτάσεις της εκστρατείας είναι τα κράτη να μην εγκρίνουν διεθνείς μεταφορές συμβατικών όπλων ή πυρομαχικών, όταν αυτά: α) θα χρησιμοποιηθούν ή μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, β) έχουν ως αντίκτυπο την υπονόμευση της αιφόρου ανάπτυξης ή εμπλέκουν διεφθαρμένες πρακτικές, γ) προωθούν ή προκαλούν ένοπλη σύγκρουση σε παραβίαση των υποχρεώσεων τους απέναντι στη Χάρτα του ΟΗΕ και των υπαρχόντων Συνθηκών, δ) συμβάλλουν σε ήδη υπάρχον μοτίβο βίαιης εγκληματικότητας και ε) υπάρχει κίνδυνος να εκτραπούν με σκοπό τη διάπραξη ενός από τα παραπάνω ή για πράξεις τρομοκρατίας.¹³²

Έτσι, έχουμε σε διεθνές επίπεδο τον ΟΗΕ ο οποίος από τον Δεκέμβρη του 2006 διαπραγματεύεται τους όρους μιας *Διεθνούς Συνθήκης για το Εμπόριο Όπλων* (Arms Trade Treaty) που θα καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα γίνονται οι εισαγωγές, οι εξαγωγές και η μεταφορά των συμβατικών όπλων. Σύμφωνα με τον Γ.Γ. του ΟΗΕ Ban Ki – Moon η συνθήκη αυτή θα συμβάλλει στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην ανάπτυξη παγκοσμίως. Διαπραγματεύσεις γίνονται και για το δεσμευτικό χαρακτήρα της Συνθήκης, κάτι το οποίο μέχρι πρόσφατα απέρριπταν πλήρως οι ΗΠΑ.¹³³

Η πλειονότητα των κυβερνήσεων υποστήριξαν διατάξεις οι οποίες θα ήταν σύμφωνες με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, όπως η Συνθήκη και τα Πρωτόκολλα της Γενεύης και η απαγόρευση εξοπλισμού τρομοκρατικών ομάδων. Ακόμα, προτάθηκε η νέα συνθήκη να απαγορεύει τη μεταφορά

¹³² “Golden Rules for an Arms Trade Treaty”, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.controlarms.org ,

¹³³ “26 June 2007 - Governments show overwhelming support for Arms Treaty”, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.controlarms.org ,

οπλισμού σε χώρες όπου αυτά είναι πιθανό να χρησιμοποιηθούν για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή όπου υπάρχει το ρίσκο να εκτραπούν με στόχο την παραγκώνιση επιβαλλόμενων εμπούργου. ¹³⁴

Για να επιτευχθεί η ψήφιση της Συνθήκης ο ΟΗΕ ίδρυσε την Ομάδα των Κυβερνητικών Ειδικών για τα Όπλα Μικρού Διαμετρήματος (Panel of Governmental Experts on Small Arms) το 1995 και μια ομάδα ελέγχου το 1998 για την αξιολόγηση των βημάτων που πραγματοποιούνται για την εφαρμογή των συστάσεων της αρχικής ομάδας οι οποίες θα μελετούσαν τους όρους για μια Διεθνή Συνθήκη για το Εμπόριο Όπλων. ¹³⁵

Το Διεθνές Όργανο Ανίχνευσης (International Tracing Instrument) της Ανοιχτής Ομάδας Εργασίας για την Ανίχνευση Παράνομων Μικρών και Ελαφρών Όπλων (Open – Ended Working Group on Tracing Illicit Small Arms and Light Weapons - OEWG), το οποίο υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το Δεκέμβρη του 2005, προωθεί παγκόσμιους κανόνες για το μαρκάρισμα και τον εντοπισμό των όπλων μικρού διαμετρήματος και των ελαφρών όπλων τα οποία χρησιμοποιούνται για τη διάπραξη θηριωδιών. ¹³⁶

Η αποτελεσματικότητα του οργάνου αυτού καθίσταται αμφισβητήσιμη, καθώς υπήρξε αντίδραση από μερικές χώρες στην υιοθέτηση του οργάνου ως δεσμευτικού εγγράφου με νομική ισχύ και όχι απλά ως ένα πολιτικό έγγραφο. Η κύρια αντίδραση προήλθε από τις ΗΠΑ, ενώ ακολούθησαν η Αίγυπτος, το Ισραήλ και η Ιαπωνία. Υπέρ ενός νομικού οργάνου ανίχνευσης τέθηκαν τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής καθώς και τα κράτη της Νοτίου Αφρικής, με το επιχείρημα ότι

¹³⁴ “2 November 2007 - Most Governments at UN meeting say they want tough arms control”,

όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.controlarms.org ,

¹³⁵ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.aspx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹³⁶ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm , Όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007

το όργανο θα έπρεπε να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα ώστε να έχει ισχύ και οι κυβερνήσεις να έχουν ένα νομικό έγγραφο με βάση του οποίου θα είναι σε θέση να διορθώνουν και την εθνική τους νομοθεσία.¹³⁷

Η Επιτροπή Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου για την Πρόληψη του Εγκλήματος και την Ποινική Δικαιοσύνη του ΟΗΕ (UN's Economic and Social Council's Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) ανέλαβε μελέτη αναφορικά με τους κανονισμούς για τα πυροβόλα όπλα και το 1998 πέρασε ψήφισμα με το οποίο καλούσε τα κράτη – μέλη να υιοθετήσουν ένα σύμφωνο με νομική ισχύ προκειμένου να καταπολεμηθεί το εμπόριο όπλων.¹³⁸

Η Σύμβαση της Οτάβα του 1997 θέτει εκτός νόμου τις νάρκες ξηράς. Μέχρι το Φεβρουάριο του 2005, 144 χώρες είχαν γίνει μέλη της. Ο ΟΗΕ ενθαρρύνει όλα τα κράτη να προσχωρήσουν στη Σύμβαση της Οτάβα, καθώς και σε άλλες συμβάσεις που απαγορεύουν τα καταστρεπτικά πολεμικά όπλα.¹³⁹

Το *Μητρώο Συμβατικών Όπλων του ΟΗΕ* και το σύστημα τυποποιημένης αναφοράς των στρατιωτικών δαπανών συμβάλλουν στη μεγαλύτερη διαφάνεια των στρατιωτικών εξοπλισμών.¹⁴⁰

Σε περιφερειακό επίπεδο φορείς και οργανώσεις συναντήθηκαν και υπογράφηκαν συμφωνίες οι οποίες εξυπηρετούν τα συμφέροντα των συγκεκριμένων περιοχών και εξασφαλίζουν ή τουλάχιστον ελπίζουν σε διακρατική συνεργασία. Μερικές μόνο από τις συμφωνίες είναι οι εξής:

¹³⁷ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm , Όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007

¹³⁸ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹³⁹ www.unric.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

¹⁴⁰ www.unric.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

Το Πρόγραμμα για την Αποτροπή και Καταπολέμηση της Παράνομης Διακίνησης Συμβατικών Όπλων (Programme for Preventing and Combating Illicit Trafficking in Conventional Arms), το οποίο υιοθέτησαν τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1997 και το οποίο διακρίνεται από τρία κύρια στοιχεία: α) τα κράτη – μέλη συμφωνούν να ενδυναμώσουν τις συλλογικές τους προσπάθειες για την αποτροπή και καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης όπλων μέσα στα όρια της περιφέρειάς τους, β) παρέχει διατάξεις για αρωγή των χωρών οι οποίες πλήττονται μέσα από μέτρα αύξησης της αποδοτικότητας και γ) θέτει μέτρα για τη μείωση των ήδη υπαρχόντων όπλων τα οποία κυκλοφορούν με τη διακομιδή τους και την εφαρμογή των προγραμμάτων καταστροφής τους.¹⁴¹

Ένα χρόνο μετά την υιοθέτηση του Προγράμματος οι 15 Υπουργοί Εξωτερικών των κρατών – Μελών της Ε.Ε. εξέδωσαν κατευθυντήριες οδηγίες για τις εξαγωγές όπλων, ελπίζοντας στην εδραίωση «κοινών κανόνων...για τη διαχείριση και τον περιορισμό της μεταφοράς συμβατικών όπλων και την αποτροπή των εξαγωγών εξοπλισμού ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για καταπίεση εντός συνόρων ή για βιαιότητες εκτός συνόρων ή που μπορεί να διακυβεύσει την τοπική σταθερότητα».¹⁴² Ο κώδικας των κατευθυντηρίων αυτών οδηγιών περιλαμβάνει οκτώ κριτήρια:¹⁴³

- Ο σεβασμός σε διεθνείς ενέργειες όπως είναι η επιβολή εμπάργκο.
- Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες στις οποίες αποστέλλονται τα όπλα.

¹⁴¹www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁴²www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁴³www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

- Η εσωτερική σταθερότητα.
- Η διατήρηση της εσωτερικής σταθερότητας.
- Η ασφάλεια των σύμμαχων χωρών και ιδιαίτερα των κρατών – μελών της Ε.Ε.
- Η συμπεριφορά των χωρών οι οποίες είναι και οι τελικοί αποδέκτες των όπλων, ιδιαίτερα όσον αφορά την τρομοκρατία και πράξεις τρομοκρατίας.
- Το ρίσκο εξαπάτησης ή ανεπιθύμητης εκτροπής ή επανεξαγωγής.
- Η συμβατότητα της εργολαβίας με την οικονομική κατάσταση της χώρας – εισαγωγή.

Το Δια – Αμερικανικό Σύμφωνο Κατά της Παράνομης Κατασκευής και Διακίνησης Όπλων, Πυρομαχικών, Εκρηκτικών και άλλων Σχετικών Υλών (Inter – American Convention Against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Ammunition, Explosives, and Other Related Materials), το οποίο υπέγραψε ο Οργανισμός Κρατών της Αμερικής (Organization of American States - OAS) το 1997. Το Σύμφωνο αυτό προβλέπει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με κατασκευαστές, πωλητές και εξαγωγείς μικρών όπλων και ελαφρύ οπλισμού, όπως και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις διαδρομές και τις μεθόδους κάλυψης τις οποίες αυτοί χρησιμοποιούν για τις συνδιαλλαγές τους.¹⁴⁴

Το Σύμφωνο αυτό δεν αφορά μόνο τα παράνομα όπλα όπως αναφέρει ο τίτλος του, αλλά περιέχει και διατάξεις για την αυστηροποίηση των εθνικών νόμων των υπογραφομένων όσον αφορά την έκδοση αδειών οπλοφορίας και μεταφοράς των όπλων μικρού διαμετρήματος και στη δέσμευσή τους α) να

¹⁴⁴ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

επιβάλουν την καταγραφή, το μαρκάρισμα και τον εντοπισμό των όπλων και β) να περιορίσουν στο μέγιστο δυνατό την εμπλοκή τρίτων (μεσιτών) στις μεταφορές.¹⁴⁵

Η Δήλωση για τα Ελαφρά Όπλα (Statement on Light Weapons) που υπογράφηκε από τον Οργανισμό για την Αφρικανική Ενότητα (Organization of African Unity - OAU) το 1998.¹⁴⁶

Η Διακήρυξη για Αναστολή Εισαγωγών, Εξαγωγών και Κατασκευής Όπλων Μικρού Διαμετρήματος και Ελαφρύ Οπλισμού στη Δυτική Αφρική (Declaration of a Moratorium on the Importation, Exportation and Manufacture of Small Arms and Light Weapons in West Africa) την οποία υιοθέτησε η Οικονομική Κοινότητα των Κρατών της Δυτικής Αφρικής (Economic Community of West African States - ECOMOG) το Δεκέμβρη του 1998. Με τη Διακήρυξη αυτή συμφωνήθηκε να εφαρμοστεί τριετές μορατόριο κατά το οποίο απαγορεύτηκαν όλες οι εξαγωγές, εισαγωγές και κατασκευή όπλων από το σύνολο των 16 συμμετεχόντων κρατών. Το μορατόριο ανανεώθηκε για άλλη μια τριετία και εξέπνευσε το 2003. Η Διακήρυξη αυτή είναι ένα σημαντικό βήμα αναγνώρισης του προβλήματος και πρέπει να γίνουν πολλά προς την επίτευξη του στόχου της καθώς η περιοχή πλήττεται από έντονες εμφύλιες συγκρούσεις αλλά και από ευρεία διαφθορά κυβερνητικών και στρατιωτικών αξιωματούχων.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Hartung, W.D, "The New Business of War: Small Arms and the Proliferation of Conflict", όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx

¹⁴⁶ www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁴⁷ Hartung, W.D, "The New Business of War: Small Arms and the Proliferation of Conflict", όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΥ

Αν και τα προγράμματα αφοπλισμού έχουν ταυτιστεί με τον πυρηνικό αφοπλισμό, προσπάθειες γίνονται ανά τον κόσμο για καταστροφή των πλεοναζόντων αποθεμάτων συμβατικών όπλων, τα οποία βρίσκονται στα κρατικά και στρατιωτικά οπλοστάσια, ώστε να αποτραπεί η εκτροπή και παράνομη διάθεσή τους στη μαύρη αγορά.

Ο ΟΗΕ λοιπόν δημιούργησε αφοπλιστικά προγράμματα περιφερειακού χαρακτήρα, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εκάστοτε περιοχής. Ομάδα Κυβερνητικών Ειδικών οι οποίοι ορίστηκαν από τον Γ.Γ. του ΟΗΕ συμπέραναν το 1981 ότι υπήρχαν πολλές δυνατότητες για εξέλιξη του αφοπλισμού εάν η παγκόσμια αυτή προσπάθεια συνοδευόταν από συστηματικές προσπάθειες σε τοπικό – περιφερειακό επίπεδο.¹⁴⁸

Έτσι, η Επιτροπή Αφοπλισμού Του ΟΗΕ (UN Disarmament Commission - UNDC) υιοθέτησε συστάσεις κα καθοδηγητικές γραμμές για περιφερειακό αφοπλισμό, με την πίστη ότι οι παγκόσμιες και περιφερειακές προσπάθειες για αφοπλισμό και για περιορισμό των όπλων λειτουργούν συμπληρωματικά και πρέπει να επιδιώκονται σε συνεργασία προς επίτευξη παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας.¹⁴⁹

Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε το Περιφερειακό Τμήμα Αφοπλισμού (Regional Disarmament Branch - RDB) το οποίο επιλαμβάνεται θέματα του Γραφείου Για Θέματα Αφοπλισμού (Office for Disarmament Affairs

¹⁴⁸ “Regional disarmament”, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα:

www.un.org

¹⁴⁹ “Regional disarmament”, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα:

www.un.org

- ODA) σε περιφερειακό επίπεδο και επιβλέπει και συντονίζει το έργο των τριών Περιφερειακών Κέντρων: α) για την Αφρική (UNREC), β) για την Ασία και τον Ειρηνικό (UNRCPD), γ) για τη Λατινική Αμερική (UN-LiREC) διοργανώνοντας κατά καιρούς σεμινάρια σχετικά με τον αφοπλισμό και τον περιορισμό όπλων σε αυτές τις περιοχές, πάντα με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες, τα χαρακτηριστικά και τις προκλήσεις τις κάθε περιοχής.¹⁵⁰

Τα προγράμματα αυτά ακολουθούν δύο βασικές πορείες: α) από την Κορυφή προς τα Κάτω (“top – to –bottom”) και β) από Κάτω προς την Κορυφή (“Bottom – to - top”). Η Top – to – bottom προσέγγιση διευκολύνει την πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή του διεθνούς αφοπλισμού και του ελέγχου των όπλων «ενδυναμώνοντας» τις δυνατότητες των κρατών, τις περιφερειακές συμφωνίες, την κοινωνία των πολιτών και άλλων παραγόντων οι οποίοι πιθανόν να συμμετέχουν στην προσπάθεια αφοπλισμού. Η Bottom – to – Top προσέγγιση διασφαλίζει την περιφερειακή ή τοπική συναίνεση σε θέματα αφοπλισμού, τα οποία στη συνέχεια «φέρνει» σε διεθνή περίσκεψη. Αυτή η προσέγγιση συμβάλλει σημαντικά σε περιπτώσεις διεθνών διαπραγματεύσεων εν εξελίξει.¹⁵¹

Οι τρόποι για τον περιορισμό όπλων και τον αφοπλισμό περιλαμβάνουν στρατηγικές οι οποίες στοχεύουν σε μείωση της ζήτησης όπλων. Είναι κοινώς παραδεκτό ότι οι περιορισμοί στις προμήθειες όπλων δεν είναι ικανή προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της ευρείας χρήσης και κυκλοφορίας των όπλων, καθώς δεν αντιμετωπίζει το πρόβλημα των ήδη

¹⁵⁰ “Regional disarmament”, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.un.org, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009

¹⁵¹ “Regional disarmament”, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009 από την ιστοσελίδα: www.un.org, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009

πλεοναζόντων στα κρατικά οπλοστάσια αποθεμάτων. Πολλές χώρες έχουν ελλειπείς πόρους για την καταστροφή ή τη σωστή φύλαξη των αποθεμάτων και αντί να ξοδεύουν τα ελάχιστα που διαθέτουν, χρησιμοποιούν αυτά τα αποθέματα για αποκόμιση κέρδους πουλώντας τα.¹⁵²

Για αυτό το σκοπό έχουν κινητοποιηθεί δύο βασικές κατηγορίες πρωτοβουλιών για τη μείωση ζήτησης. Η μία κατηγορία περιλαμβάνει προγράμματα τα οποία στοχεύουν στην άμεση απομάκρυνση των όπλων από την κοινωνία και η άλλη προγράμματα τα οποία έμμεσα καταλήγουν στη μείωση της κυκλοφορίας των όπλων σε περιοχές έντασης.¹⁵³

α) Στην πρώτη κατηγορία προγραμμάτων συναντάμε τα *προγράμματα αποστράτευσης και επανένταξης* και τα *προγράμματα ανταλλαγής ή αποζημίωσης όπλων*. Τα προγράμματα αποστράτευσης και επανένταξης δημιουργήθηκαν για να καλύψουν τις ανάγκες των κρατών που απέρχονται μιας σύγκρουσης, τα οποία αντιμετωπίζουν τεράστια οικονομικά ελλείμματα και επιπροσθέτως το φαινόμενο των υπερανάπτυγμένων στρατευμάτων, τα οποία δεν είναι πλέον χρήσιμα. Επιχειρείται λοιπόν με χρηματοδότηση της διεθνούς κοινότητας η αποστράτευση κάποιων βετεράνων στρατιωτικών και η ομαλή επανένταξή τους στα νέα δεδομένα και τις νέες συνθήκες που προκύπτουν στην κοινωνία.¹⁵⁴

Τα προγράμματα ανταλλαγής και αποζημίωσης αποσκοπούν στην απομάκρυνση της υπερπληθώρας όπλων τα οποία υφίστανται σε κοινωνίες

¹⁵² Light weapons controls and security assistance: A review of current practice, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁵³ Light weapons controls and security assistance: A review of current practice, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁵⁴ Light weapons controls and security assistance: A review of current practice, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx, όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

που έχουν πληγεί από συγκρούσεις και στηρίζεται στην παροχή χρημάτων ή και αγαθών όπως τρόφιμα και γεωργικά προϊόντα προς αποζημίωση.¹⁵⁵

β) Στη δεύτερη κατηγορία προγραμμάτων συναντούμε τα *προγράμματα ενδυνάμωσης του ΟΗΕ* και τα προγράμματα *μείωσης ανασφάλειας*. Τα προγράμματα ενδυνάμωσης του ΟΗΕ λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι η κυκλοφορία όπλων από μια περιοχή σύγκρουσης σε άλλη μπορεί να επιφέρει αποσταθεροποίηση στις γειτονικές χώρες καθώς πολλές χώρες σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις δε διαθέτουν τα θεσμικά μέσα να αποτρέψουν τη ροή των όπλων στα σύνορά τους. Με τη συνδρομή της διεθνούς κοινότητας επιχειρείται η αρωγή αυτών των χωρών σε επίπεδο τεχνογνωσίας, εκπαίδευσης, εξοπλισμού και δημιουργίας θεσμών – τελωνειακές, αστυνομικές και δικαστικές αρχές, ώστε να αποκτήσουν τα μέσα ελέγχου και περιορισμού της ροής των όπλων.¹⁵⁶

Τέλος, τα προγράμματα μείωσης της ανασφάλειας, η οποία είναι και βασική αιτία ύπαρξης συγκρούσεων, στηρίζεται στην αρωγή των κρατών στο να θέτουν προτεραιότητες. Η νοοτροπία που επικρατεί στις περισσότερες χώρες του Τρίτου Κόσμου θέτει την εθνική ασφάλεια πάνω από όλα τα υπόλοιπα με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν την οικονομική και κοινωνική αρωγή προς όφελος της ανάπτυξης. Γίνεται προσπάθεια λοιπόν να συνδυαστεί η ανάπτυξη ενός κράτος με την

¹⁵⁵ Light weapons controls and security assistance: A review of current practice, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁵⁶ Light weapons controls and security assistance: A review of current practice, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

ενδυνάμωση του αισθήματος ασφάλειας, με τον έλεγχο για παράδειγμα της ροής όπλων στα σύνορα¹⁵⁷

Οι καλύτερες προϋποθέσεις λοιπόν για αφοπλισμό είναι η καταστροφή παγκοσμίως του πλεονάσματος των όπλων των κρατικών οπλοστασίων.

Σε αυτό αποσκοπεί η Σύμπραξη του NATO για την Ειρήνη (NATO 's Partnership for Peace) με τα προγράμματα του Ταμείου υπέρ των Αναπτυσσόμενων Χωρών (Partnership for Peace Trust Fund), τα οποία μέχρι σήμερα συνέβαλαν στην καταστροφή 2,8 εκατομμυρίων ναρκών, 530 υψηλής απόδοσης αντιαεροπορικών πυραύλων, 320 τόνων πυραυλικών καυσίμων, 28.000 όπλων μικρού διαμετρήματος και ελαφρών όπλων και 3.000 τόνων πολεμοφοδίων.¹⁵⁸

Ένα από τα προγράμματα αυτά το οποίο είναι το μεγαλύτερο αντιμιλιταριστικό πρόγραμμα στον κόσμο διενεργείται στην Ουκρανία υπό αμερικανική προεδρία και στοχεύει στην καταστροφή 1,5 εκατομμυρίων όπλων μικρού διαμετρήματος και ελαφρών όπλων, συμπεριλαμβανομένων 1.000 MANPADS (Man Portable Air Defense Systems) και 133.000 τόνων πυρομαχικών, ενώ 2,5 εκατομμύρια όπλα μικρού διαμετρήματος και φυσιγγίων καταστρέφονται κάθε εβδομάδα από αντίστοιχο πρόγραμμα Καναδικής προεδρίας στην Αλβανία. Όταν ολοκληρωθεί το πρόγραμμα, θα έχουν καταστραφεί συνολικά 6.000 τόνοι πλεοναζόντων πολεμοφοδίων.¹⁵⁹

¹⁵⁷ Light weapons controls and security assistance: A review of current practice, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁵⁸ www.nato.int/docu/update/2006/06-june/e0629a.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

¹⁵⁹ www.nato.int/docu/update/2006/06-june/e0629a.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

Προσπάθειες αφοπλισμού παγκοσμίως συνέβαλαν στην καταστροφή μέχρι και 40% των υπαρχόντων στρατιωτικών οπλοστασίων σε κάποιες περιστάσεις και περίπου 20% σε όπλα ιδιωτών.¹⁶⁰

Σε παγκόσμιο επίπεδο θα ήταν εφικτό να καταστραφούν τουλάχιστον 76 εκατομμύρια στρατιωτικά πυροβόλα όπλα και 120 εκατομμύρια όπλα ιδιωτών.¹⁶¹

Ο αφοπλισμός των πολιτών είναι βέβαια περισσότερο επιτυχής όταν είναι εθελοντικός και εκλαμβάνεται ως νόμιμη διαδικασία. Ο εξαναγκαστικός αφοπλισμός συνήθως αποτυγχάνει.¹⁶²

Τα αφοπλιστικά προγράμματα τα οποία στοχεύουν μη κυβερνητικές ομάδες είναι αρκετά μικρότερα ποσοτικά από εκείνα τα οποία στοχεύουν ένοπλες δυνάμεις ή πολίτες, όμως είναι εξίσου σημαντικά για την εδραίωση περιβάλλοντος παγκοσμίου ειρήνης και ασφάλειας.¹⁶³

¹⁶⁰ www.smallarmssurvey.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

¹⁶¹ www.smallarmssurvey.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

¹⁶² www.smallarmssurvey.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

¹⁶³ www.smallarmssurvey.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/7/2009.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7:

Όπλα Μαζικής Καταστροφής (ΟΜΚ): Χημικά, Βιολογικά και Πυρηνικά Όπλα

Μέχρι τώρα, ασχοληθήκαμε με τα λεγόμενα «συμβατικά όπλα», και κυρίως με τα όπλα μικρού διαμετρήματος, τα οποία όμως την τελευταία εικοσαετία έχουν αποδειχθεί τα «σύγχρονα όπλα μαζικής καταστροφής» προκαλώντας το θάνατο, αναπηρία και ποικίλα ψυχικά συμπτώματα σε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους ανά τον κόσμο κάθε χρόνο.

Στο κεφάλαιο αυτό θα μιλήσουμε ξεχωριστά και συνοπτικά για τα «παραδοσιακά» όπλα μαζικής καταστροφής και τις συνέπειές τους, καθώς και για τις προσπάθειες περιορισμού παραγωγής και χρήσης τους.

Με τον όρο «όπλα μαζικής καταστροφής» όπως αναφέρθηκε και παραπάνω εννοούμε τα πυρηνικά, τα βιολογικά και τα χημικά όπλα, τα οποία προκαλούν μαζικές απώλειες με μία και μόνο ρίψη.¹⁶⁴

Όπως είπαμε και στο πρώτο κεφάλαιο τα *πυρηνικά όπλα* είναι ιδιαίτερα επιβλαβή και θανατηφόρα όπλα τα οποία με την έκρηξη απελευθερώνουν τεράστια ποσότητα ενέργειας, η οποία οφείλεται στις πυρηνικές αντιδράσεις. Τα πυρηνικά όπλα διακρίνονται σε *πυρηνικά όπλα σχάσης* τα οποία λειτουργούν με βάση την πυρηνική σχάση και σε *πυρηνικά όπλα σύντηξης*, τα οποία λειτουργούν με βάση την πυρηνική σύντηξη.¹⁶⁵

Στα πυρηνικά όπλα σχάσης η αλυσιδωτή αντίδραση είναι ανεξέλεγκτη, και

¹⁶⁴ www.un.org , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

¹⁶⁵ el.wikipedia.org/wiki/Πυρηνικό_όπλο , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

όχι ελεγχόμενη όπως στους πυρηνικούς αντιδραστήρες των πυρηνικών εργοστασίων. Αυτό σημαίνει πως σε κάθε κλάσμα του δευτερολέπτου διασπάται ένας μεγάλος αριθμός πυρήνων που απελευθερώνουν ασύλληπτη ποσότητα ενέργειας με μια τρομακτική έκρηξη.¹⁶⁶

Περισσότερο όμως καταστροφικά θεωρούνται τα πυρηνικά όπλα σύντηξης, στα οποία η σύντηξη πυροδοτείται από μια μικρή βόμβα σχάσεως. Τα όπλα αυτά είναι περισσότερο γνωστά ως θερμοπυρηνικά όπλα ή βόμβες υδρογόνου.¹⁶⁷

Η σχάση των πυρηνικών βομβών μπορεί να γίνει στον αέρα, στο έδαφος, υπογείως και υποθαλάσσια. Οι χειρότερες επιδράσεις για τον άνθρωπο παρατηρούνται με τη σχάση στο έδαφος, η οποία είναι ικανή να σκοτώσει εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους στη στιγμή. Όσοι επιζήσουν της έκρηξης, υφίστανται μια σειρά γενετικών μεταλλάξεων και ασθενειών από αλλεργίες που καταλήγουν σε εγκαύματα μέχρι καρκίνο, λευχαιμία, βλάβες στα μάτια έως και τύφλωση, στομαχικά έλκη, έντονοι πόνοι στο νευρικό και μυϊκό σύστημα, διάρροια, «παράδοξη» αίσθηση, όπως για παράδειγμα το ζεστό νερό φαίνεται κρύο και το κρύο ζεστό. Σημαντικό είναι επίσης ότι επηρεάζει αρνητικά την κύηση, με υψηλό αριθμό αποβολών, τερατογενέσεων και βρεφικής θνησιμότητας και επηρεάζει σημαντικά και τις επόμενες γενεές.¹⁶⁸

¹⁶⁶ el.wikipedia.org/wiki/Πυρηνικό_όπλο , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹⁶⁷ el.wikipedia.org/wiki/Πυρηνικό_όπλο , όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹⁶⁸ Ράπτης, Ν. (1986), «Ο εφιάλτης των Πυρηνικών», εκδ. Καρρέ, Αθήνα.

Αυτό συμβαίνει κυρίως γιατί με τη σχάση μιας βόμβας εκλύεται τεράστια ποσότητα ραδιενέργειας η οποία με τη μορφή σκόνης, την «πυρηνική άχνη» καθιζάνει στο έδαφος και στα φυτά, απορροφάται και περνάει στην τροφική αλυσίδα επηρεάζοντας και όσους δεν έχουν εκτεθεί άμεσα, ενώ εξαπλώνεται και εύκολα με τον αέρα.¹⁶⁹

Πυρηνικές δοκιμές διεξάγονται κατά κόρον από τις λεγόμενες «πυρηνικές δυνάμεις» (10 στον αριθμό μέχρι σήμερα – ΗΠΑ, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Πακιστάν, Ιράν, Γαλλία, Ισραήλ, Β.Κορέα, Μεγάλη Βρετανία) κυρίως υποθαλάσσια, αλλά μόνο μια χώρα μέχρι σήμερα τόλμησε να χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα κατά εχθρικού κράτους, οι ΗΠΑ στο Ναγκασάκι και τη Χιροσίμα της Ιαπωνίας με καταστρεπτικές συνέπειες για τους ανθρώπους και το περιβάλλον καθώς ισοπέδωσε τα πάντα σε ακτίνα 1,6 χιλιομέτρων από το σημείο της πτώσης.¹⁷⁰

Για την κατασκευή μιας πυρηνικής βόμβας χρειάζεται ποσότητα ισχυρά εμπλουτισμένου ουρανίου ή πλουτωνίου, το οποίο πλουτώνιο βρίσκεται σπάνια στη φύση και συνήθως κατασκευάζεται σε πυρηνικό αντιδραστήρα, ενώ και το ουράνιο προκειμένου να αποκτηθεί η κατάλληλη ποσότητα, περνάει από ειδικές διαδικασίες επεξεργασίας. Για την παρασκευή λοιπόν και μικρών ποσοτήτων πλουτωνίου χρειάζονται ειδικές εγκαταστάσεις, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορεί ο όποιος ενδιαφερόμενος με το κατάλληλο αντάλλαγμα να προμηθευτεί ραδιενεργά υλικά για την παρασκευή όπλων, τα οποία σήμερα έχουν εξελιχθεί σε πιο ισχυρά από τις πρώτες υδρογονόβομβες και δεν έχουν απαραίτητα τη μορφή βόμβας ή πυρηνικών

¹⁶⁹ Ράπτης, Ν. (1986), «Ο εφιάλτης των Πυρηνικών», εκδ. Καρρέ, Αθήνα.

¹⁷⁰ www.skai.gr,, όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

κεφαλών. Έχουν αναπτυχθεί μικρότερα τακτικά πυρηνικά όπλα, νάρκες, βλήματα πυροβολικού, βόμβες βυθού.¹⁷¹

Τα *χημικά όπλα* πάλι περιλαμβάνουν και διασπείρουν επιβλαβείς και τοξικές χημικές ουσίες που μπορούν να μετατραπούν σε αέρια ή ατμούς ή σταγονίδια ή σκόνη προκειμένου να καταστήσουν τον αέρα ακατάλληλο προς αναπνοή.¹⁷² Όταν τα όπλα αυτά στρέφονται άμεσα κατά των ανθρώπων μιλάμε για χημικό πόλεμο¹⁷³, ενώ είναι πιθανό να στρέφεται και κατά του βιολογικού περιβάλλοντος μιας χώρας καταστρέφοντας βλάστηση και πανίδα, οπότε μιλάμε πλέον για οικολογικό πόλεμο, κάτι το οποίο επιχείρησαν οι Αμερικανοί στο Βιετνάμ ψεκάζοντας με εκατομμύρια λίτρα «αποψιλωτικού υγρού» τις ζούγκλες και τους αγρούς του Βιετνάμ. Κάθε είδους βλάστηση καταστράφηκε σε πάνω από είκοσι εκατομμύρια στρέμματα νοτιοβιετναμέζικης γης. Οι Βιετκόγκ δεν είχαν πια πού να κρυφτούν και τι να φάνε.¹⁷⁴

Ανάλογα με τη φύση τους και τις βλάβες που επιφέρουν στον ανθρώπινο οργανισμό τα χημικά όπλα διακρίνονται στις εξής κατηγορίες: Κνιδογόνα ή καυστικά αέρια, ασφυξιογόνα, ερεθιστικά τα οποία διακρίνονται επίσης σε δακρυγόνα και ππαρμογόνα, τοξικά, εκρηκτικά αέρια και καπνογόνα.¹⁷⁵

¹⁷¹ www.skai.gr ,όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹⁷² el.wikipedia.org/wiki/Χημικά_όπλα ,όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹⁷³ el.wikipedia.org/wiki/Χημικά_όπλα ,όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹⁷⁴ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm ,όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

¹⁷⁵ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm ,όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

Ανάλογα με το χρόνο προσβολής και ενέργειας επίδρασης στον ανθρώπινο οργανισμό διακρίνονται σε αέρια πτητικά ή παροδικής ενέργειας και σε αέρια μέτριας διάρκειας (μερικών ωρών).¹⁷⁶

Το εντυπωσιακό είναι πως τα ίδια τα αέρια που θεωρούνται χημικά όπλα χρησιμοποιούνται και από τις αρχές για την καταστολή ταραχών¹⁷⁷, π.χ. τα ερεθιστικά και τα καπνογόνα, «βαφτίζονται» όμως «δηλητηριώδη» ή «επικίνδυνα» όπλα¹⁷⁸ καθώς δεν είναι θανατηφόρα.¹⁷⁹

Τα βιολογικά όπλα, τέλος, περικλείουν και διασπείρουν βακτήρια και ιούς διαδίδοντας θανατηφόρες ασθένειες και προκαλώντας μαζικές απώλειες. Όταν στρέφεται άμεσα κατά των ανθρώπινων οργανισμών μιλούμε για βιολογικό ή βακτηριολογικό πόλεμο, ενώ είναι πιθανό και αυτός να στρέφεται στο βιολογικό και οικολογικό περιβάλλον μιας χώρας μιλώντας για οικολογικό – γενετικό πόλεμο. Για άλλη μια φορά, πρωτοπόροι σε αυτού του είδους τον πόλεμο αποδείχτηκαν οι ΗΠΑ ψεκάζοντας επανειλημμένα με ιούς το 1970 την Κούβα.¹⁸⁰

Το παράνομο εμπόριο όπλων και στα όπλα μαζικής καταστροφής είναι πιθανό, εφικτό και πραγματικότητα, καθώς ακόμα και χώρες οι οποίες επίσημα κρατούν σκληρή στάση απέναντι στην πιθανή κατοχή πυρηνικών ή χημικών και βιολογικών όπλων από τρίτους, όπως είναι κατεξοχήν οι ΗΠΑ και η Μεγάλη Βρετανία, έχουν κατά καιρούς εφοδιάσει χώρες του Τρίτου Κόσμου

¹⁷⁶ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm, όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

¹⁷⁷ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm, όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

¹⁷⁸ el.wikipedia.org/wiki/Χημικά_όπλα, όπως ανακτήθηκε στις 28/9/2009.

¹⁷⁹ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm, όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

¹⁸⁰ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm, όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

όπως το Ιράκ με ραδιενεργό υλικό και με βακτηριολογικούς παράγοντες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως όπλα.¹⁸¹

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ.

Οι επίσημες παγκόσμιες προσπάθειες για αφοπλισμό, επικεντρώνονται κυρίως στην κατάργηση των πυρηνικών και βιολογικών όπλων, λιγότερο στην κατάργηση των χημικών και ακόμα λιγότερη σημασία δίνεται στα νέα όπλα μαζικής καταστροφής, τα όπλα μικρού διαμετρήματος.

Ο περιορισμός της διάδοσης, η μείωση των ήδη υπαρχόντων αποθεμάτων και η σταδιακή κατάργηση των όπλων μαζικής καταστροφής αποτελούν σημαντικούς στόχους κυρίως του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος εκπονεί μελέτες και απευθύνει συστάσεις προς τα κράτη ανάλογα με το στόχο και την περίπτωση και τέλος υποστηρίζει τη διεξαγωγή πολυμερών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο της Διάσκεψης για τον Αφοπλισμό και σε άλλα διεθνή όργανα. Οι διαπραγματεύσεις αυτές έχουν καταλήξει σε συμφωνίες όπως η Συνθήκη για τη Μη-Διάδοση των Πυρηνικών Όπλων (1968), η Συνθήκη για την Πλήρη Απαγόρευση των Πυρηνικών Δοκιμών (1996) και σε συνθήκες που δημιουργούν αποπυρηνικοποιημένες ζώνες.¹⁸²

¹⁸¹ www.thetruthseeker.co.uk/article.asp?id=4113, όπως ανακτήθηκε στις 10/10/2009.

¹⁸² www.unric.org, όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

Άλλες συμβάσεις απαγορεύουν την ανάπτυξη, παραγωγή και συγκέντρωση χημικών (1992) και βακτηριολογικών όπλων (1972), τις πυρηνικές δοκιμές στο βυθό της θάλασσας και τον πυθμένα των ωκεανών (1971), καθώς και στο χώρο του διαστήματος (1967).¹⁸³

Η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας, με έδρα τη Βιέννη, προσπαθεί να διασφαλίσει μέσω ενός συστήματος σύναψης εγγυητικών συμφωνιών ότι τα πυρηνικά υλικά και ο εξοπλισμός που προορίζονται για ειρηνική χρήση, δεν χρησιμοποιούνται για στρατιωτικούς σκοπούς.¹⁸⁴

Στη Χάγη, ο Οργανισμός για την Απαγόρευση των Χημικών Όπλων συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τις χημικές εγκαταστάσεις που υπάρχουν σε ολόκληρο τον κόσμο και διενεργεί τακτικές επιθεωρήσεις για να διασφαλίσει την τήρηση της σύμβασης για τα χημικά όπλα.¹⁸⁵

Το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τα Βιολογικά Όπλα και τα Απάνθρωπα Συμβατικά Όπλα (Διασκέψεις Αναθεώρησης των Συμβάσεων BTWC και CCW (Convention on Certain Conventional Weapons) το Νοέμβριο 2006) επιτάσσει την ανάγκη απαγόρευσης των πυρομαχικών διασποράς. Με το Ψήφισμα αυτό το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επαναλαμβάνει τις εκκλήσεις του προς όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και του NATO να εγκρίνουν εθνική νομοθεσία που θα απαγορεύει την παραγωγή, αποθήκευση, μεταφορά και χρήση πυρομαχικών διασποράς - συμπεριλαμβανομένων κυρώσεων κατά των τραπεζών και εταιριών που εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό -, και να διακηρύξουν δημοσίως ότι τα πυρομαχικά αυτά δεν θα

¹⁸³ www.unric.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

¹⁸⁴ www.unric.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

¹⁸⁵ www.unric.org , όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

χρησιμοποιούνται από τις ένοπλες δυνάμεις τους σε καμία διεθνή επιχείρηση υπό τη διοίκησή τους.¹⁸⁶

Το *Πρωτόκολλο της Γενεύης*, που υπογράφηκε στις 17 Ιουνίου 1925 και ισχύει μέχρι σήμερα, απαγόρευε την «χρήση των ασφυξιογόνων, δηλητηριωδών ή άλλων αερίων και των βακτηριολογικών μεθόδων πολέμου». Στο κείμενο, ωστόσο, δεν υπήρχε ρητή απαγόρευση της παραγωγής, μεταφοράς και αποθήκευσης των χημικών όπλων. Κι αυτό γιατί οι περισσότερες χημικές ουσίες-όπλα της εποχής χρησιμοποιούνταν ευρύτατα από τις νόμιμες χημικές βιομηχανίες χρωμάτων, φαρμάκων κλπ. Πολλά ήπια χημικά εξάλλου μπορούν σε μεγάλες ποσότητες να αποβούν θανατηφόρα. Έτσι, για να μην πληγούν οι χημικές βιομηχανίες ανεπανόρθωτα απαγορεύοντας συλλήβδην την παραγωγή χημικών και τοξικών ουσιών, υιοθετήθηκε η λύση της απαγόρευσης μόνον της χρήσης.¹⁸⁷

Διεθνής συμφωνία η οποία υπογράφηκε στις 10 Απριλίου 1970 ζητούσε ολική απαγόρευση – ανάπτυξη, παραγωγή και αποθήκευση και χρήση φυσικά – των βακτηριολογικών – βιολογικών όπλων και τοξινών. Η υπογραφή της συμφωνίας κατέστη δυνατή μόνο μετά το διαχωρισμό των όπλων αυτών από τα χημικά όπλα.¹⁸⁸

Διακήρυξη της 11^{ης} Ιανουαρίου 1989 ζητά την αποτροπή χρήσης χημικών όπλων, μέσω της εξάλειψής τους. Ζητά επίσης τη σύντομη ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για την υπογραφή μίας νέας συνθήκης για τα χημικά όπλα, η οποία θα απαγορεύει την ανάπτυξη, την παραγωγή, την

¹⁸⁶ www.europarl.europa.eu , όπως ανακτήθηκε στις 20/9/2009.

¹⁸⁷ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

¹⁸⁸ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

αποθήκευση και την χρήση τους. Το ντοκουμέντο περιέχει και μία έκκληση για γενικό και πλήρη αφοπλισμό, χωρίς όμως να συνδέει άμεσα τα χημικά και τα πυρηνικά όπλα.¹⁸⁹

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

«Μόνο ένας εγκληματίας θα πουλούσε
εν γνώσει του όπλο σε έναν εγκληματία,
και όμως οι κυβερνήσεις έχουν την ευχέρεια να πωλούν όπλα
σε καθεστώς με ιστορικό παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων
ή σε χώρες όπου τα όπλα προορίζονται για εγκληματίες πολέμου»,
Barbara Stocking, Oxfam International

Το πρόβλημα της διάδοσης των συμβατικών όπλων πρέπει να γίνει μια από τις βασικές προτεραιότητες της διεθνούς κοινότητας, δυστυχώς όμως τα πρόβλημα δεν αντιμετωπίζεται με τη δέουσα σοβαρότητα, με αποτέλεσμα οι νομοθεσίες να «βρίθουν» παραθύρων, οι διαδικασίες να κινούνται αργά και το πρόβλημα να διαιωνίζεται.

Αυτό που επιδιώκεται και θα έπρεπε να γίνει σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο είναι να ενδυναμωθούν οι ήδη υπάρχοντες νόμοι και συνθήκες και να ψηφιστούν καινούριοι, οι οποίοι θα περιορίζουν το νόμιμο εμπόριο όπλων και θα αντιμετωπίζουν επαρκώς το παράνομο εμπόριο όπλων.

¹⁸⁹ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm , όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

Μερικές προτάσεις που έχουν κατά καιρούς γίνει και καλό θα ήταν να ληφθούν υπόψη είναι:

α) Σε διεθνές επίπεδο:

- Η εγκαθίδρυση ενός κοινού διεθνούς συστήματος μαρκαρίσματος και εντοπισμού των όπλων με νομική ισχύ, καθώς ο υπάρχον νόμος επιτρέπει την ύπαρξη και χρήση διαφορετικών συστημάτων μαρκαρίσματος καθιστώντας τη διαδικασία ανίχνευσης δύσκολη,¹⁹⁰ ενώ και το Διεθνές Όργανο Ανίχνευσης του ΟΗΕ που υιοθετήθηκε το 2005 δε λειτουργεί δεσμευτικά προς τα κράτη καθιστώντας το ανεπαρκές.¹⁹¹
- Πρέπει να ληφθούν κοινά διεθνή στάνταρ απέναντι στις πρακτικές των μεσιτών όπλων οι οποίοι χαίρουν ατιμωρησίας λόγω «παραθύρων» στους νόμους, καθώς ο νόμος τους «επιτρέπει» να δρουν ανενόχλητοι σε χώρες με λιγότερο αυστηρούς νόμους και ελέγχους.¹⁹²
- Τα εμπάργκο θα πρέπει να επιβάλλονται, να γίνονται σεβαστά και να ελέγχονται. Έως τώρα, τα επιβαλλόμενα εμπάργκο παραβιάζονται με ευκολία και οι παραβάτες μένουν ατιμώρητοι.¹⁹³
- Πρέπει να θεσπιστούν διεθνή αυστηρά κριτήρια εξαγωγών ώστε να αποφευχθεί η εισαγωγή όπλων σε περιοχές όπου πιθανά θα χρησιμοποιηθούν για καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό επιχειρείται με τη Διεθνή Συνθήκη για το Εμπόριο Όπλων, όμως η

¹⁹⁰ www.cdi.org-pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009

¹⁹¹ www.commondreams.org/headlines06/0629-06.htm , Όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007

¹⁹² www.cdi.org-pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

¹⁹³ www.cdi.org-pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

συνθήκη αυτή θα πρέπει να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα ώστε οι παραβιάσεις της να επιφέρουν κυρώσεις και όχι απλές συστάσεις!¹⁹⁴

- Πρέπει ακόμη να ληφθούν μέτρα και κυρώσεις κατά των διεθνών τραπεζών – πιστωτών, οι οποίες παρέχουν δάνεια σε τυραννικά καθεστώτα για εξοπλισμούς και κατ' επέκταση παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.¹⁹⁵
- Βασική προτεραιότητα θα έπρεπε να είναι και η αυστηροποίηση των εθνικών και διεθνών νόμων για τη χορήγηση πιστοποιητικών τελικού αποδέκτη όπλων με ελέγχους πριν και μετά τη φόρτωση του φορτίου, ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα εκτροπής, μεταφοράς και διάθεσης σε απαγορευμένους προορισμούς.¹⁹⁶

β) Σε περιφερειακό επίπεδο:

- Η δημιουργία περιφερειακών μέτρων ελέγχου, βασισμένα στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο αξιοποιώντας και προωθώντας δράση και σε εθνικό επίπεδο.¹⁹⁷
- Η δημιουργία συνθηκών για ανταλλαγή πληροφοριών και κοινών πρακτικών, καθώς και για οικοδόμηση κοινής συναίνεσης σε περιφερειακές πολιτικές και προγράμματα.¹⁹⁸ Για παράδειγμα η συνεργασία των κυβερνήσεων, των αστυνομικών αρχών, της συνοριοφυλακής και των τελωνείων θα διευκολύνει την ταυτοποίηση και εξάλειψη των παράνομων καναλιών και δικτύων διακίνησης όπλων

¹⁹⁴ www.cdi.org-pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf, όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

¹⁹⁵ www.geocities.com/xmorfos/chemicals.htm, όπως ανακτήθηκε στις 29/7/2009.

¹⁹⁶ www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/summary.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

¹⁹⁷ www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/summary.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

¹⁹⁸ www.controlarms.org, όπως ανακτήθηκε στις 18/10/2008

εάν εφαρμοστεί σωστά σε καίρια σημεία φόρτωσης, μεταβίβασης και εισαγωγής.¹⁹⁹

- Υιοθέτηση πρακτικών για καταστροφή του πλεονάζοντος όγκου όπλων και πυρομαχικών, ιδιαίτερα σε χώρες οι οποίες πλήττονται από συγκρούσεις,²⁰⁰ όπως επιχειρείται με τα σεμινάρια και τα προγράμματα του ΟΗΕ για τον περιφερειακό αφοπλισμό.²⁰¹

γ) Σε εθνικό επίπεδο:

- Είναι πολύ σημαντικό τα κρατικά οπλοστάσια να φυλάσσονται επαρκώς και να υπάρχει λεπτομερής απογραφή του στοκ, ώστε να αποφεύγεται η κλοπή και η «απώλεια» όπλων και πυρομαχικών. Θα πρέπει ακόμη, να υπάρχει και κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού που είναι υπεύθυνο για τη διαφύλαξη και σωστή διαχείριση του υλικού, καθώς και εκπαίδευση σε καταστάσεις κρίσης.²⁰²
- Σημαντικό είναι να υπάρχει μείωση της παραγωγής όπλων από το ίδιο το κράτος. Η, έστω και μικρής ποσότητας, παράνομη κατασκευή όπλων από ένα κράτος συμβάλλει στην εκτροπή αυτών στη μαύρη αγορά με τρομακτικές συνέπειες για τα κράτη.²⁰³
- Τα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν διαφάνεια και εποπτεία προσφέροντας τακτικές και ουσιαστικές πληροφορίες στο κοινό και στους διεθνείς οργανισμούς σχετικά με την παραγωγή, κατοχή και

¹⁹⁹ www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/summary.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

²⁰⁰ www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/summary.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

²⁰¹ www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/summary.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

²⁰² www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/summary.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

²⁰³ www.anthropos.gr/spots/Control_Arms/summary.asp, όπως ανακτήθηκε στις 18/12/2007.

μεταβίβαση των όπλων. Αυτές οι εκθέσεις πρέπει να εξετάζονται τακτικά από τα νομοθετικά σώματα και τα κοινοβούλια.²⁰⁴

- Τα κράτη οφείλουν να αναλάβουν άμεση δράση, όταν μια σύγκρουση έχει τελειώσει, ώστε να εργάζονται μαζί με διεθνή όργανα για να θέσουν σε εφαρμογή υψηλής ποιότητας προγράμματα αφοπλισμού, αποστράτευσης και επανένταξης.²⁰⁵
- Τέλος, είναι απαραίτητο να ληφθούν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις μέτρα για την οπλοκατοχή ιδιωτών. Θα πρέπει να γίνεται ενδελεχής έλεγχος των υποψηφίων κατόχων - έλεγχος ποινικού μητρώου, ψυχιατρική γνωμάτευση αλλά και να συντρέχει σοβαρός λόγος για την απόκτηση όπλου - και καταγραφή των αγορών σε μητρώα.

Σημαντικό είναι επίσης οι κάτοχοι όπλων να θεωρούνται ποινικά υπεύθυνοι για την κλοπή ή απώλεια λόγω αμέλειας και ελλιπούς φύλαξης, κάτι το οποίο ίσως αποθαρρύνει αρκετούς από την αγορά όπλων.²⁰⁶

Η πραγματικότητα είναι πως λύσεις υπάρχουν πολλές και συνθήκες, συμφωνίες και νομοθεσίες άφθονες, υπάρχει όμως επίσης έλλειψη θέλησης και αποφασιστικότητας, ίσως γιατί ακριβώς διακυβεύονται πολλά κέρδη και πολιτικά συμφέροντα. Δράση μπορεί να αναληφθεί μόνο με την πίεση και την ενδυνάμωση της κοινής γνώμης και τη συνεργασία των κυβερνήσεων, των ΜΚΟ και της κοινωνίας των πολιτών.

Θα πρέπει να καλλιεργηθεί τοπικά, εθνικά, περιφερειακά και διεθνώς μια νέα αντίληψη περιβάλλοντος ασφάλειας, το οποίο δε θα στηρίζεται στον

²⁰⁴ www.controlarms.org , όπως ανακτήθηκε στις 18/10/2008

²⁰⁵ Light weapons controls and security assistance: A review of current practice, όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: www.prio.no/NISAT/Document-Library/Search/Post.asopx , όπως ανακτήθηκε στις 23/9/2009.

²⁰⁶ www.cdi.org/pdfs/terrorinshadows-stohl.pdf , όπως ανακτήθηκε στις 22/9/2009.

άκραιο εξοπλισμό και τη στρατιωτική δύναμη, αλλά στην ανοικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στους συγκρουόμενους μέσα από μια κουλτούρα συνεργασίας και αλληλοσυμπλήρωσης και όχι ανταγωνισμού και εξάλειψης. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι ο πλουραλισμός σε μια κοινωνία μπορεί να λειτουργήσει θετικά οδηγώντας την σε μια βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η νοοτροπία βίας, την οδηγεί σε τέλμα και καταστροφή. Καταστροφή των ανθρώπων, καταστροφή των πόρων της, καταστροφή του πολιτισμού της και φυσικά καταστροφή των παιδιών της και του μέλλοντός της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ

Baker, J. & McPhedran, S. (2007), "Gun laws and sudden death", *British Journal of Criminology*, 45, σσ.455 – 469.

Blumstein, A. & Cork, D. (1996), "Linking gun availability to youth gun violence", *Law and Contemporary Problems*, 59, 1, σσ. 5 -24.

Cook,P.J., Ludwig,J., Venkatesh, S. & Braga, A.A. (2007), "Underground gun markets", *Economic Journal*, 117, Nov., σσ.588 – 618.

Cook, P.J. & Leitzel, J. (1996), "Perversity, futility, jeopardy: An economic analysis of the attack on gun control", *Law and Contemporary Problems*, 59, σσ 91 – 118.

Friedrichs,D.O. (Ed) (1998), *State Crime, Volume I*, DartmouthPublishing Company Limited, Hants, & Ashgate Publishing Company, Vermont.

Friedrichs,D.O. (Ed) (1998), *State Crime, Volume II*, DartmouthPublishing Company Limited, Hants, & Ashgate Publishing Company, Vermont.

Kaldor,M. & Vashee, B. (Eds) (1997), *New Wars: Restructuring the global Military Sector*, United Nations University, London, Herndon.

Ράπτης, Ν.(1986), «Ο εφιάλτης των Πυρηνικών», εκδ. Καρρέ, Αθήνα.

B. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

www.cdi.org

www.pare-dose.net

www.kathimerini.gr

www.smallarmssurvey.org

www.anthropos.gr

www.commondreams.org

www.sipri.org

www.un.org

www.geocities.com

www.omhroi.gr

www.pbs.org

www.nytimes.com

www.nisat.org

www.controlarms.org

www.sefeaa.gr

www.atf.gov

www.europarl.europa.eu

www.unric.org

www.nato.int

www.skai.gr

www.cga.ct.gov

www.gao.gov

www.laht.com

Clinton3.nara.gov

www.bradycampaign.org

europa.eu

www.thetruthseeker.co.uk

www.fas.org ,

www.astynomia.gr

el.wikipedia.org

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δημοσιεύτηκε στους *New York Times*, 9 Απριλίου 2000

Η Βιογραφία Ενός Όπλου

Των Jayson Blair και Sarah Weissman

Στις Η.Π.Α. περισσότερα από 200.000 όπλα ανιχνεύονται από τις αστυνομικές αρχές κάθε χρόνο. Αυτή είναι η ιστορία ενός από αυτά τα όπλα – το οποίο πήρε το όνομά του από τον σειριακό του αριθμό – το No.997126, ένα δωδεκάσφαιρο ημιαυτόματο εννιάρι Jennings.

Το όπλο, κατασκευασμένο κυρίως από πλαστικό, κατασκευάστηκε το 1995 σε ένα εργοστάσιο κοντά στο Διεθνές Αεροδρόμιο John Wayne στην

Costa Mesa στο Calif. Τώρα είναι τυλιγμένο σε πλαστικό, ασφαλισμένο σε ένα γραφείο σε αστυνομικό τμήμα κοντά στο κτίριο του Ανώτατου Δικαστηρίου της Νέας Υόρκης στο Brooklyn. Στο ενδιάμεσο διάστημα, πιστεύετε ότι το όπλο χρησιμοποιήθηκε σε τουλάχιστον 13 εγκλήματα – συμπεριλαμβανομένων των δύο ανθρώπων και τον τραυματισμό τουλάχιστον τριών άλλων στο Browsville του Brooklyn.

Οι νεκροί ήταν ένας 16άχρονος ο οποίος καθόταν σε ένα γραμματοκιβώτιο και ένας 48άχρονος καταστηματούχος, πατέρας τεσσάρων παιδιών. Οι τραυματίες ήταν ένας άνδρας ο οποίος βρέθηκε παρών σε μια ληστεία, ένας μάρτυρας του Ιεχωβά από το Σικάγο ο οποίος μετακόμισε στο Brooklyn για να κάνει εθελοντική εργασία και πρωτόπειρος αστυνομικός της Νέας Υόρκης.

Στη Νέα Υόρκη περίπου 6 στα 10 θύματα φόνου σκοτώνονται από πυροβόλα όπλα.

Το No.997126 έχει μήκος 6 ίντσες και ζυγίζει 16 ουγκιές. Κατασκευάστηκε στην εταιρεία Byrgco Arms, στην οποία κατασκευάζονται περισσότερα από 200.000 οικονομικά όπλα κάθε χρόνο.

Η Byrgco αποτελεί ιδιοκτησία της Janice Jennings, πρώην νύφης του George Jennings, ο οποίος ίδρυσε την πρώτη από μια συστάδα κατασκευαστικών εταιρειών όπλων της Νότιας Καλιφόρνια, γνωστών στο σύνολο ως Ο Δακτύλιος της Φωτιάς (Ring of fire).

Από την Byrgco το όπλο μεταφέρθηκε με πλοίο στην B.L.Jennings, Inc, στο Carson της Νεβάδα, μονάδα διανομής ιδιοκτησίας του γιου του George

Jennings και συζύγου της Janice, Bruce. Το No.997126 αγοράστηκε από τον Αθλητικό Όμιλο Acua, ο οποίος κατέχει ομοσπονδιακή άδεια πωλήσεων στο Bellefontaine του Οχάιο. Ο όμιλος Acua το πούλησε για 90 δολάρια στο ενεχυροδανειστήριο Classic Pawn and Jewelry στην πόλη Chickamauga στην Georgia..

Τον Αύγουστο του 1998, η επιχείρηση μεταπώλησε το όπλο σε μια γυναίκα από την πολιτεία της Georgia για 150 δολάρια. Οι ερευνητές πιστεύουν πως η γυναίκα λειτουργούσε ως πλανόδια αγοραστής εκ μέρους του Charles Charman. Ο ίδιος, λόγω προηγούμενης καταδίκης απαγορευόταν από ομοσπονδιακό νόμο να προβεί σε αγορά πυροβόλου όπλου. Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι ο K. Charman μετέφερε το όπλο στη Νέα Υόρκη όπου και πουλήθηκε σε μέλος της συμμορίας Bloods. Και κάπως έτσι ισχυρίζονται, το όπλο έφτασε στα χέρια του Demeris Tolbert.

Κατά την αστυνομία, το No.997126 κατασχέθηκε όταν ο Tolbert συνελήφθη στη στέγη του ιδρύματος Howard (Howard Houses), μετά τον πυροβολισμό ενός αστυνομικού, του Tanagiot Benekos, ο οποίος αναζητούσε υπόπτους για το φόνο ενός ενεχυροδανειστή νωρίτερα το ίδιο απόγευμα.

Ο Tolbert είχε βγει με αναστολή τον προηγούμενο Ιανουάριο, αφού εξέτισε τρία από τα εννέα χρόνια ποινής που του επιβλήθηκαν για κατοχή ναρκωτικών ουσιών. Η εισαγγελία επεσήμανε πως αφού το εργαστήριο βαλλιστικής του Αστυνομικού Τμήματος της Νέας Υόρκης συνέδεσε το όπλο με τις σφαίρες που περισυλλέγησαν νωρίτερα από τους πυροβολισμούς, ο Tolbert, ετών 32, κάτοικος του Brownville, ομολόγησε.

Οι ερευνητές επισήμαναν ότι ανέλαβε και την ευθύνη για τον πυροβολισμό ενός υπαλλήλου bodega, στην ανατολική Νέα Υόρκη το 1990, τη δολοφονία του φύλακα ασφαλείας στην Crown Heights το 1991, τέσσερις ακόμα πυροβολισμούς και μία απόπειρα ανθρωποκτονίας.

Η εισαγγελία του Brooklyn του καταλόγισαν κατηγορίες για φόνο, απόπειρα φόνου και απόπειρα φόνου κατά αστυνομικού.

Τα στοιχεία της βαλλιστικής και ο σειριακός αριθμός ταυτοποιήθηκαν στη βάση δεδομένων του Γραφείου για το Αλκοόλ, τον Καπνό και τα Πυροβόλα Όπλα (ATF – Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms), το οποίο διενήργησε ομοσπονδιακή έρευνα για το λαθρεμπόριο όπλων. Ο Ειδικός Πράκτορας Edgar A. Domenech, επιβλέπων του παραρτήματος του A.T.F. στο New Jersey και τη Νέα Υόρκη, επισήμανε ότι το A.T.F. ανίχνευσε το συγκεκριμένο όπλο καθώς και άλλα 30 μέχρι τον Charles Chapman. Για την ώρα κρατείται μαζί με πιθανούς συνεργούς του με την κατηγορία της διακίνησης όπλων και της συνωμοσίας για παράνομη αγορά πυροβόλων όπλων και τη μεταφορά τους για πώληση σε εγκληματίες στη Νέα Υόρκη, όπου οι πιο αυστηροί νόμοι δυσχεραίνουν την χονδρική πώληση, η οποία επιτρέπεται στην πολιτεία της Georgia.

Ο Howard Sarif, αρχηγός της αστυνομίας της Νέας Υόρκης, πρότεινε τη θέσπιση πιο αυστηρών, κοινών εθνικών κανονισμών αδειοδότησης, καθώς και την ετήσια καταγραφή των πυροβόλων όπλων ώστε να καταλογίζονται ως υπεύθυνοι για την παράνομη πώληση των όπλων που αγοράζουν και οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μελέτη με τίτλο «Το παράνομο εμπόριο όπλων κατά την εικοσαετία 1989 - 2009» πραγματεύεται το φαινόμενο του παράνομου εμπορίου όπλων, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, με την αλλαγή που αυτή επέφερε στο παγκόσμιο περιβάλλον ασφάλειας.

Μέχρι τότε, στην παγκόσμια εξωτερική πολιτική αλλά και στα εξοπλιστικά προγράμματα των κρατών, πρωταγωνιστούσε ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων – ΕΣΣΔ και ΗΠΑ , οι οποίες καθόριζαν την εξωτερική πολιτική και τους εξοπλισμούς των συμμάχων τους.

Με τη διάλυση αυτού του ανταγωνισμού, εσωτερικές συγκρούσεις – που καταπιέζονταν μπροστά στην απειλή ενός γενικευμένου πολέμου – βρήκαν αφορμή να εκφραστούν και διάφορες ομάδες – θρησκευτικές, εθνικές,

φυλετικές - διεκδικώντας μερίδιο στην εξουσία και έλεγχο της περιοχής, απέκτησαν πρόσβαση σε όπλα και ήρθαν σε άμεση σύγκρουση με το καθεστώς.

Έτσι, άλλαξε και η ζήτηση των όπλων με τα συμβατικά όπλα και κυρίως τα όπλα μικρού διαμετρήματος να αποτελούν τα όπλα επιλογής για αυτές τις ομάδες αλλά και για τις κυβερνήσεις, καθώς είναι οικονομικά και εύκολα στη χρήση.

Τα όπλα αυτά αποκτήθηκαν κυρίως μέσα από τις διασυνδέσεις και των δύο πλευρών με προσωπικότητες που δρουν στη μαύρη αγορά και κυβερνητικούς αξιωματούχους οι οποίοι «κρυφά» εκμεταλλεύονται τα παράνομα αυτά δίκτυα διακίνησης προκειμένου να προωθήσουν τα οικονομικά και πολιτικά τους συμφέροντα.

Ακόμη, αναλύεται η διαδρομή την οποία ακολουθούν τα παράνομα φορτία, τα οποία συνήθως ξεκινούν από τη νόμιμη αγορά με κρατική έγκριση και καταλήγουν με διάφορους τρόπους στη μαύρη αγορά και σε «απαγορευμένους» προορισμούς.

Τέλος, γίνεται αναφορά στις συνέπειες που έχει για τους πληγέντες η παράνομη εμπορία όπλων, η οποία αποτελεί ντροπή για τις δυτικές «δημοκρατικές» κοινωνίες, οι οποίες συνεργούν και σιωπούν στην κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ως προς αυτό γίνεται προσπάθεια σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο να ελεγχθεί το εμπόριο όπλων και να αντιμετωπιστεί η παράνομη διακίνηση, η οποία πλήττει κυρίως τις χώρες του Γ' Κόσμου, με τη διακρατική συνεργασία και την ενδυνάμωση των εθνικών νόμων.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

1. Παράνομο Εμπόριο Όπλων.
2. Εμπόριο Όπλων και Γ' Κόσμος.
3. Αφοπλισμός.
4. Στρατηγικές Αντιμετώπισης του Παράνομου Εμπορίου Όπλων.